

xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır.
Heydər Əliyev

KÜRD DIPLOMAT

№ 10 (522) 10-16 mart, Adar, sal. il 2023

Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet

Rojnama heftename civakî û siyasî

Qiyməti:

Hêjaye: 40 qəpik

**EM KOMKÛJÎYA HELEPÇEYÊ TU CAR BÎR NAKIN,
ŞEHÎDÊN HELEPÇÊYÊ HER TIM BI RÊZ BÎR TÎNIN**

Səh. 2

Prezident İlham Əliyev Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçılarının Fövqəladə Zirvə görüşündə iştirak edib

Səh. 11

“Deskeftiyên Kurdistanê ji berhema xebata Barzaniyê Nemir in”

Səh. 7

Serok Barzanî: Komkujiya Helebce wê her û her di bîra me de bimîne

Səh. 6

**HƏLƏPÇƏ FACIƏSİ HEÇ
ZAMAN UNUDULMAYACAQ**

Səh. 8

Nêçîrvan Barzanî: Kîmyabarana Helebce nikare îradeya azadiya gelê Kurdistanê bişkine

Səh. 9

Serokwezîr: Helebce wê her tim di wijdanê gelê Kurdistanê û mirovahiyê de zindî bimîne

Səh. 10

Jîyan û bi serhata Egîdê Qadîrî

**Azərbaycan Prezidenti və Almaniya Kansleri
birgə mətbuat konfransı keçiriblər**

Səh. 2

**Talış kəndinin növbəti 10 ailəsi də
doğma torpaqlarına köçürülüb**

Səh. 3

Qafqazda Şəddadi Kürd dövləti

Səh. 4

HELEPÇE TU CAR JI BÎR NAÇE

Səh. 7

Ağirê Newrozê li Şemzînanê gur bû: Azadî ji Abdullah Ocalan re!

Səh. 8

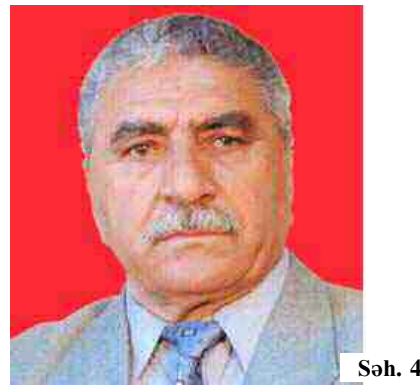
Peymana 11ê Adarê: Yekem rêkeftina di navbera hikûmeta Iraqê û PDKê de hat imzekirin

Səh. 9

Səh. 4

Əsəd Ərbil

Səh. 4

Barîyê Bala

Səh. 11

Bûbê Eser! Ez Cahda xwe ji Beriya Mêrdînê, Dêrika Çiyayê Mazî û Çiyayên Barzan Tînim

Səh. 8

Salih Muslim li ser serdana General Mark Milley: Li vir leşkerên wan hene û mafê wan ê serdanê heye

Prezident İlham Əliyev Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıların Fövqəladə Zirvə görüşündə iştirak edib

Türk Dövlətləri Təşkilatına sədrlik edən Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat Mirziyoyev Türkiyədə baş vermiş zəlzələnin bütün Türk dünyasını dərinəndən sarsıtdığını vurğuladı. Şavkat Mirziyoyev Türkiyədə Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın rəhbərliyi ilə görülməli ehtiyat tədbirləri, zəlzələdən zərər çəkənlər üçün yüz minlərlə yeni evin tikilməsi, infrastrukturun qurulması ilə bağlı proqram və layihələrin əhəmiyyətini qeyd etdi. Bildirdi ki, zəlzələdən dərhal sonra görülməli tədbirlər nəticəsində bir çox insanın həyatı xilas edilib.

Özbəkistan Prezidenti zəlzələ nəticəsində həlak olanların xatirəsini anmaq üçün hər il fevralın 6-sının Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində "Həyatını itirənlərin anım və birlik, bərabərlik və həmrəylik günü" elan olun-

masını təklif etdi.

Son illərdə global iqlim dəyişikliyi nəticəsində dağıdıcı hadisələrin sayının və miqyasının artdığını vurğulayan Prezident Şavkat Mirziyoyev belə hadisələrin qarşısının alınması və nəticələrinin aradan

qaldırılmasında TDT-nin sistemli əməkdaşlıq platformasının, mülki müdafiə sisteminin yaradılmasının, qabaqcıl dünya təcrübəsinin tətbiqinin, ictimai məlumatlılığın artırılmasının, sıx əməkdaşlıq və dəstək mexanizmlərinin for-

malaşdırılmasının vacibliyini bildirdi. Dövlət başçısı Təşkilat çərçivəsində Təbii Fəlakətlərin Monitorinqi və Təhlili Mərkəzinin yaradılması təşəbbüsünü irəli sürdü.

Türkiyədə baş vermiş dağıdıcı zəlzələnin törətdiyi

fəsadlar, qardaş ölkəyə edilən humanitar yardımlar barədə videoçarx nümayiş olundu.

Təbii fəlakət nəticəsində həlak olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi.

Türkmənistan Parlamenti Xalq Məsləhətinin sədri Qurbanqulu Berdiməhəmmədov çıxışında Türkmənistan Prezidenti Sərdar Berdiməhəmmədovun TDT-nin növbəti toplantısında iştirakında ölkəsinin bu Təşkilata üzv dövlət kimi qəbul ediləcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi. Ankara Zirvə görüşünün mövzusunun tarixi əhəmiyyətə malik olduğunu qeyd edən Qurbanqulu Berdiməhəmmədov Türk dövlətlərinin bir-birinə hərtərəfli dost və qardaş dəstəyi verəməsinin, belə ağır günlərdə bir olmasının vacibliyini vurğuladı.

Dövlətimizin başçısı Fövqəladə Zirvə görüşündə çıxış etdi.

Azərbaycan Prezidenti və Almaniya Kansleri birgə mətbuat konfransı keçiriblər

Martın 14-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Almaniya Federativ Respublikasının Kansleri Olaf Şolts birgə mətbuat konfransı keçiriblər.

Əvvəlcə Almaniya Kansleri Olaf Şolts mətbuata bəyanatla çıxış etdi.

Prezident İlham Əliyevin bəyanatı

- Təşəkkür edirəm, hörmətli cənab Kansler.

Hörmətli xanımlar və cənablar.

İlk növbədə, cənab Kansler, dəvətə və qonaqpərvərliyə görə Sizə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Səfər zamanı apardığımız danışıqlar bir daha onu göstərir ki, Almaniya-Azərbaycan əlaqələri yüksək səviyyədədir. Siyasi dialoq müntəzəm olaraq aparılır və əminəm ki, mənim səfərim bizim ikitərəfli münasibətlərimizə çox böyük töhfə verəcəkdir.

Siz qeyd etdiyiniz kimi, bir çox məsələlər bu gün müzakirə olundu, o cümlədən Avropa İttifaqı-Azərbaycan əlaqələri. Bu istiqamətdə çox önəmli addımlar atılır. Xüsusilə keçən il Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında imzalanmış enerji təhlükəsizliyi üzrə strateji tərəfdaşlığa dair anlaşma memorandumu bizim niyyətimizi göstərir. Memorandumun icrası və sürətlə icrası, vaxtında icrası bir daha göstərir ki, Azərbaycan Avropa üçün etibarlı tərəfdaşdır.

Biz Avropa məkanına qaz ixracatımızı artırırıq. 2021-ci ildə əgər Avropaya 8 milyard kubmetr qaz ixrac etmişikse, bu il bu rəqəm təqribən, 12 milyard kubmetrə çatacaq. Bu, bizim ümumi ixracatımızın yarısı deməkdir, gələcək illərdə öz ixrac coğrafiyamızı Avropada genişləndirmək istərdik.

Dünən mənim 30-a yaxın almaniyalı iş adamı ilə görüşüm olmuşdur. İki saata yaxın davam edən bu görüşdə Azərbaycan, Azərbaycan iqtisadiyyatına, imkanlara Almaniya biznesi tərəfindən böyük diqqətin şahidi oldum. O cümlədən bərpaulunan enerji növlərinin birgə işlənməsi və istismarı istiqamətində çox gözəl

imkanlar var, bu barədə də bu gün biz fikir mübadiləsi apardıq. Azərbaycanın çox geniş bərpaulunan enerji potensialı var. Təkcə Xəzər dənizinin külək enerji potensialı 157 qıqavata bərabərdir və artıq bir neçə kontrakt imzalanıb. Əminəm ki, gələcəkdə Azərbaycan Avropaya təkcə təbii qaz yox, yaşıl enerjini də ixrac edən ölkəyə çevriləcəkdir.

Bütövlükdə biznes imkanları çox genişdir. Mən almaniyalı iş adamlarını Azərbaycana dəvət etdim ki, onlar gəlsinlər və bizim müvafiq qurumlarla təmaslar əsnasında gələcək biznes imkanlarını yaxından incələsinlər.

Cənab Kanslerin dediyi kimi, biz, eyni zamanda, regional təhlükəsizlik məsələlərini müzakirə etdik. Ermənistan-Azərbaycan normalaşma prosesi ilə bağlı mən Azərbaycanın mövqeyini bildirdim. İstəyirəm ki, Almaniyanın mətbuat nümayəndələri bilsinlər ki, Azərbaycan 30 ilə yaxın erməni işğalına məruz qalmışdır. Bu işğal və etnik təmizləmə nəticəsində torpaqlarımızın 20 faizə yaxını işğal altına düşdü və bir milyon azərbaycanlı Ermənistan tərəfindən öz doğma torpaqlarından qovulmuşdur və qaçqın-köçkün vəziyyətinə düşmüşdür. Biz iki il yarım bundan əvvəl Vətən müharibəsi nəticəsində öz ləyaqətimizi, ərazi bütövlüyümüzü, hüquqlarımızı döyüş meydanında bərpa etdik, Ermənistanı məğlub etdik və məcbur etdik ki, Ermənistan bizim torpaqlarımızdan çıxsın. Beləliklə, 28 il ərzində BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsini icra etməyən Ermənistan cəmi 44 gün ərzində öz məğlubiyyəti ilə barışmalı olmuşdur.

Onu da bildirməliyəm, əfsuslar olsun ki, vaxtilə Qarabağı Ermənistan kimi tanıyan Ermənistan rəhbərliyi sülh şansını itirmişdir. 2019-cu ildə Ermənistanın bugünkü baş naziri demişdi ki, "Qarabağ Ermənistandır və nöqtə" və bu, faktiki olaraq sülh danışıqlarına vurulan ən böyük zərbə idi. 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı

biz sübut etdik ki, Qarabağ Azərbaycanıdır və nida işarəsi. Biz bu nida işarəsini 2020-ci il noyabrın 8-də Şuşada qoyduq.

İndi isə sülhün zamanı çatıbdir. Biz Ermənistanı sülh təklif etmişik, 5 prinsip əsasında sülh müqaviləsini təklif etmişik. Ümid edirəm ki, Ermənistan bu şansı qaçırmayacaq, nəhayət, Cənubi Qafqazda sülh və əməkdaşlıq dövrü başlayacaqdır. Təşəkkür edirəm.

Sonra mətbuat nümayəndələrinin sualları cavablandırıldı.

Aparıcı: Əgər suallarınız varsa, buyurub verə bilərsiniz.

-Cənab Prezident, sual Sizədir. Siz Avropaya və Almaniya qaz ixracı haqqında məlumat verdiniz. Siz hansısa bir miqdara deyə bilərsinizmi? Təbii ki, Almaniya və yaxud Avropaya hansı miqdarda qaz göndərə bilərsiniz? Sizin şərtləriniz nədir? Ölkənin əməkdaşlığını olmalıdır? Federal Kanslərə də sualım var. Cənab Kansler, Siz nə deyirsiniz, Qarabağ Azərbaycanıdır? Siz bayaq dediniz Dağlıq Qarabağı

respublika kimi tanımırırsınız. Qarabağ Azərbaycanıdır?

Prezident İlham Əliyev: Biz Avropa məkanına təbii qazı iki ildən bir qədər çox zaman kəsiyində ixrac edirik və ildən-ilə bu rəqəmlər artır. Rusiya-Ukrayna müharibəsindən sonra bizə Avropanın 10 ölkəsindən, ən azı 10 ölkəsindən sifarişlər gəldi. Təkliflər gəldi ki, biz o ölkələrə də qaz təchizatını təmin edək, ya da ki, artıq qaz təchiz etdiyimiz ölkələrdə qaz həcmi artıraraq. Biz keçən il Avropa İttifaqı ilə imzalanmış Anlaşma Memorandumuna əsasən, 2027-ci ilə qədər 20 milyard kubmetr təbii qazı Avropa məkanına çatdırmağı planlaşdırırıq. Onu da bildirməliyəm ki, bizim qaz ixracatımız təkcə Avropa məkanı ilə məhdudlaşmır. Biz, eyni zamanda, bizim üçün ən böyük bazar olan Türkiyəyə və Gürcüstana da qaz ixrac edirik. Ona görə gələcəkdə qazın ixracatını Avropa məkanına çatdırmaq üçün əlbəttə ki, yeni kontraktlar imzalanmalıdır. Hazırda Azərbaycan qazı Türkiyə, Gürcüstan, Bolqarıstan, Yunanıstan və İtaliyaya çatdırılır. Bu ildən Rumıniyaya çatdırılmağa başlanmışdır. Bu ilin sonunda Macarıstana

ilk qaz təchizatını həyata keçirmək fikrindəyik. Biz hazırda Albaniya hökuməti ilə Albaniyanın qaz təchizat şəbəkəsinin yaradılması və gələcəkdə Albaniyaya da qaz ixracatını təmin etmək üçün danışıqlara başlamışıq. Bizə sifariş edən ölkələr sırasında, eyni zamanda, Çex Respublikası, Monteneqro, Bosniya və Herseqovina, Xorvatiya və digər ölkələr var. Təbii ki, Avropada yaranmaqda olan interkonnektorlar da çox mühüm rol oynayır. Nə qədər çox interkonnektor olarsa, bir o qədər də bizim Avropa məkanında qaz ixracatı coğrafiyası genişləndirilə bilər. Təbii ki, uzunmüddətli kontraktlar imzalanmalıdır. Çünki yaxşı bilirik ki, Avropada yaşıl keçidə meyillər çox yüksəkdir və biz uzunmüddətli kontraktlarda maraqlıyıq. Ümid edirəm ki, biz bu məsələləri bir-biri ilə uzlaşdırma bilirik. Eyni zamanda, Azərbaycanda bərpaulunan enerji növlərinə qoyulan sərmayəni nəzərə alsaq, hazırda elektrik enerjisinin istehsalına sərf olunan təbii qaz da Avropaya ixrac edilə bilər və beləliklə, gələcəkdə bizim nəzərdə tutduğumuzdan daha böyük rəqəmlə bizim ixracatımız ölçülə bilər.

Daşkəsənin icra başçısı Əhəd Əbiyev Novruz Bayramı ərəfəsində rayonun şəhid ailələri ilə görüşüb, onlara bayram sovgatı təqdim edib, maddi yardım göstərib

Martın 16-da Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Əhəd Əbiyev Novruz bayramı ərəfəsində rayonun şəhid ailələri ilə görüş keçirib.

İcra Hakimiyyətinin inzibati binasında təşkil olunan görüşdə əvvəlcə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin və şəhidlərimizin əziz xatirəsi yad edilib.

İcra başçısı Əhəd Əbiyev çıxış edərək deyib:

- Bu gün biz Novruz bayramı ərəfəsində siz şəhid ailələri ilə görüşə toplaşmışıq. Bu toplantı həm də bizim ölkə rəhbərimiz, müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin ətrafında sarsılmaz birliyimizə, milli-mənəvi dəyərlərimizə əyani nümunədir.

Azərbaycanın suverenliyi,

ərazi bütövlüyünün bərpası uğrunda canlarından keçən bütün şəhidlərimizin xatirəsini bu Novruz bayramı günlərində dərin hörmət və ehtiram hissi ilə anır, onların valideynlərini, ailələrini, habelə qazilərimizi, veteranları Novruz bayramı münasibətilə təbrik edirəm.

Möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident hörmətli Mehriban xanım Əliyevanın müvafiq göstərişlərinə əsasən, Daşkəsən rayonunda da şəhid ailələri və qazilərin problemləri ilə daim yaxından maraqlanırlar, onların həlli istiqamətində əməli tədbirlər həyata keçirilir. Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyəti şəhid ailələrinə və

qazilərə mütəmadi olaraq maliyyə və ərzaq yardımları göstərir.

Daşkəsən rayonunun şəhid ailələrinə və qazilərinə hər zaman göstərdikləri diqqət və qayğıya görə ölkə Prezidentimiz cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident hörmətli Mehriban xanım Əliyevaya siz şəhid ailələri və bütün daşkəsənlilər adından bir daha da dərin ehtiramla minnətdarlığımızı bildiririk.

Görüşdə çıxış edən şəhid ailələrinin üzvləri onlara və övladlarına göstərilən həssas münasibətdən və qayğıdan razılıqla danışıaraq minnətdarlıqlarını bildiriblər, möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevi və Birinci vitse-prezident hörmətli Mehriban xanım Əliyevanı qarşıdan gələn Novruz bayramı münasibəti ilə təbrik ediblər.

Sonra Əhəd Əbiyev Novruz bayramı münasibətilə şəhid ailələrinə ərzaq bağlamasından ibarət bayram sovgatı təqdim edib. Həmçinin Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin daxili imkanları hesabına daşkəsənli 67 şəhid ailəsinin və 71 qazinin hər birinə maddi yardım göstərilib. Pul ödəmələri "Kapital Bank" vasitəsilə həyata keçirilib.

2023-cü ilin "Heydər Əliyev ili" elan edilməsi ilə bağlı Laçın rayonunda "Heydər Əliyev və Azərbaycançılıq məfkurəsi" mövzusunda tədbir keçirilmişdir

2023-cü il 14 mart tarixdə Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə Laçın rayonundan olan məcburi köçkünlərin müvəqqəti məskunlaşdıqları Ağcabədi rayonunun Taxta Körpü qəsəbəsində Azərbaycan Respub-

likası Prezidentinin 2022-ci il 8 noyabr tarixli 3623 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında 2023-cü ilin "Heydər Əliyev ili" elan edilməsi ilə bağlı Tədbirlər Planı"nın 3-cü bəndinin icrası ilə əlaqədar Laçın rayonundan olan elm və mədəniyyət xadimlərinin, tanınmış ziyalıların iştirakı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr olunmuş "Heydər Əliyev və Azərbaycançılıq məfkurəsi" mövzusunda tədbir təşkil edilmişdir.

Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə keçirilən konfransda Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Aqil Nəzərli, rayonun qabaqcıl ziyalıları, hüquq mühafizə orqanlarının, idarə, müəssisə, təşkilat rəhbərləri və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak etmişlər.

Tədbir iştirakçıları əvvəlcə

Əliyevin, torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canlarını qurban vermiş qəhrəman Vətən övladlarının əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olunmuşdur.

Tədbiri giriş sözü ilə Laçın Rayon İcra Hakimiyyəti başçısı Aqil Nəzərli açaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 8 noyabr tarixli 3623 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında 2023-cü ilin "Heydər Əliyev ili" elan edilməsi ilə bağlı iştirakçılara ətraflı məlumat verərək bildirmişdir ki, Ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycan rəhbərlik etdiyi bütün dövrlərdə yorulmaz fəaliyyət göstərərək qəlblərdə daimi sevgi, xatirələrdə əbədiyaşarlıq qazanmışdır. Ümummilli lider qısa zaman kəsiyində ölkədə sabitliyi təmin etmiş, Azərbaycanı inkişaf yoluna çıxarmışdır. Azərbaycan

xalqı hər zaman müasir dövlətimizin memarı və qurucusu, xalqının və ölkəsinin müstəqilliyi, inkişafı naminə böyük və əvəzedilməz işlər görmüş, bununla bağlı tarixi proseslərə təsir göstərmiş dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevi qürur hissi ilə xatırlayır.

Rayon rəhbərinin çıxışında o da qeyd olunub ki, son 20 ilə yaxın bir dövrdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev Ümummilli liderin siyasi kursunu uğurla davam etdirməklə müstəqilliyimizi möhkəmləndirərək beynəlxalq aləmdə Azərbaycanın rolunu və nüfuzunu daha da artırmış, qətiyyətli rəhbərliyi sayəsində torpaqlarımız erməni işğalçılarından azad edilərək bütün köçkünlərin torpaq həsrətinə son qoyulmuşdur.

Daha sonra Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr olunmuş "Heydər Əliyev və Azərbaycançılıq məfkurəsi" mövzusunda Laçın Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini Tofiq Mirzəyevin məruzəsi dinlənilmişdir.

Tədbirdə məruzə ətrafında çıxış edən Ulu öndər Heydər Əliyevin xalqımız qarşısında misilsiz xidmətlərindən bəhs ediblər.

Sonda Laçın Rayon İcra Hakimiyyəti başçısı Aqil Nəzərli vurğulamışdır ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 8 noyabr tarixli 3623 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında 2023-cü ilin "Heydər Əliyev ili" elan edilməsi ilə bağlı Tədbirlər Planı"na əsasən silsilə tədbirlər il ərzində davam etdiriləcəkdir.

Niyazi Bayramov "Təmiz şəhər" aksiyası çərçivəsində aparılan işlərlə yerində tanış olub

Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısı Niyazi Bayramovun tapşırığına əsasən, şəhər Mənzil Kommunal Təsərrüfat İstehsalat

Birliyi tərəfindən "Təmiz şəhər" aksiyası çərçivəsində təmizlik və abadlıq işlərinə start verilib. Bununla əlaqədar olaraq, Niyazi Bayramov şəhərin müxtəlif ərazilərində aparılan işlərlə yerində tanış olub.

Şəhər rəhbərinə bildirilib ki, MKTİB-nin xüsusi texnikaları və canlı qüvvələri tərəfindən küçə və prospektlərin, səki kənarlarının, işıq dirəklərinin, yol kənarındakı məhəccərlərin, park və istirahət yerlərində oturmaq üçün dayanacaq bərpası və təmizlənməsi həyata keçirilir. Bununla yanaşı, şəhər ərazisinə yerli iqlimə uyğun yeni ağaclar, kollar, güllər əkilib, rəngarəng güllərdən kompozisiyalar yaradılıb, yaşıllıq zolaqları və parklarda qazon örtüyünün yenilənməsi işləri hazırda aparılır. Ağacların qurumuş budaqları budanıb, mövsümlə əlaqədar yaşıllıqlara aqroteknika qulluq göstərilir, təbii gübrələr verilir.

Gəncənin park və xiyabanlarına, küçələrinə gözəllik verən güllər, o cümlədən həmişəyaşıl kollar əkilib. Həyata keçirilən aksiya şəhər ərazisində bahar tərəvəti yaratmaqla xalqımızın ən qədim bayramlarından biri hesab olunan Novruza hazırlıq məqsədi daşıyır.

Niyazi Bayramov görülən işlərlə tanış olduqdan sonra aidiyyəti üzrə müvafiq tapşırıq və tövsiyələrini verib.

Şəhər rəhbərinə yaxınlaşan sakinlər görülən işlərdən məmnunluqlarını ifadə edib və təşəkkürünü bildiriblər.

Qeyd edək ki, bu kimi aksiyalar şəhərin bütün ərazilərində mütəmadi olaraq həyata keçirilir.

Talış kəndinin növbəti 10 ailəsi də doğma torpaqlarına köçürülüb

Böyük Qayıdış proqramı çərçivəsində martın 16-da Tərtər rayonunun Talış kəndinə köçürülməsi nəzərdə tutulan 20 ailənin növbəti 10 ailəsi də köçürüldü.

Bununla əlaqədar Tərtər Rayon İcra Hakimiyyəti tərəfindən Bayraq Meydanında təntənəli qarşılanma və yolasalma mərasimi keçirilib.

Tədbirdə Tərtər Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Müstəqim Məmmədov çıxış edərək Talış sakinlərini Novruz bayramı və öz yurdlarına köçmələri münasibəti ilə təbrik edib.

Bildirilib ki, Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Azərbaycan Ordusunun qazandığı Zəfər nəticəsində məcburi köçkünlərin 30 ildən sonra könüllü, təhlükəsiz və ləyaqətlə doğma yurdlarına qayıtmasına imkan yaranıb.

Talış sakinləri hərtərəfli dövlət qayğısı ilə əhatə olunduqlarına görə Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevə, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya, torpaqlarımızı işğaldan qurtaran rəşadətli Azərbaycan Ordusuna, qəhrəman əsgər və zabitlərimizə minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Tədbir Bərdə Regional Mədəniyyət İdarəsinin Tərtər Nümayəndəliyinin hazırladığı konsert proqramı ilə davam etdirilib.

Talış kəndinin sakinlərinə rayon icra hakimiyyəti tərəfindən bayram sovgatları paylanılıb.

Beləliklə, Talış kəndinin sakinləri uzun illərdən sonra Novruzu doğma torpaqlarında qeyd edəcəklər.

Ə
S
Ə
D

Ə
R
B
İ
L

Ənfal

Arayış:

1-ci Səddam rejimi tərəfindən 7000 Kürd ailəsi Ərbil, Duhok şəhərlərindən alınaraq diri-diri onları toplu məzarlıqlara basdıraraq ictimaiyyətdən gizlətdilər.

2 -ci Hələpçə qəsəbəsində və ətraf kəndlərində isə qadağan olunmuş kimyəvi bombaları mülki insanlara qarşı istifadə edərək bu rejim, minlərcə insanı şəhid etdilər.

Bu şeirimi insan haqqı olaraq o, Şəhidlərə yazmışam:

İnsanlarda
Qaranı ağı fərq etməm
Hamımızı bir nəsnə toplar
Oda kutsal
İnsan sözcüyü.

Ey Ənfal ailələri ...
Ey Hələpçenin
Şəhid ana və ataları,
qardaş bacıları :
Dəyəriniz başım üsdə,
Qəlbimdə də
Adınız və yeriniz vardır.
Bizdə Türkmənlər
Sizin gimi
Acılar çekdik,
Qurbanlar verdik,
Üç ağaca da asılmışıq,
Sürgünlərdə
Götürüldük zorla
Yoxsa da zorla.

Bunlara rəğmən
babalarımız şərəf meydanını
heç buraxmadılar
Topraklarımızı savunaraq
Şəhid düşdülər
Ama topraqlarsa
Özgür qaldı.

Bizimdə sizin kimi
Dul analarımız
Zülmə dirəndilər
Mərdlik südünü
Bizlərə əmizdirdilər.

Mən bir Türkmənin
Şəhid qardaşıyam
Ki vətən uğrunda
qanını tökdü,
Sizin şəhidlərinizdə qardaş idilər
Güney Afrika da belə
Yapon, Kore və Bosna Hersiktə də
Şəhid düşən qardaşımdır,
Bunlar vətən, Millət və Dil
Yçün şəhid olmuşlardır.
Öz yarama rəğmən
Sizlərə də acıyıram
Ənfal olduğunuza
Hələpçədə yasak atom

Və Kimyəvi
Bombalarla vurulduğunuza
Sizində yaranız dərinidir
Deməm dərin deyil
Tıpkı bizim kimi.

Bu olaylarda bütün Dünya
Gözü önündə vuruldunuz
Ama kimsə səsinə çıxartmadı.

Yüzlərcə Təzə Hurmatuda
Kurşuna düzülən
Gənc Türkmənləri
Şəhid etdilər
O, zalım rejim adamların
Qırılmış əlləriylə,
Ürəyi olan
Onlara acıdı
canlar və sümükləri
Birbirinə qarışdı
Ayni Hələpçədə
Düşən şəhidləri kimi
Canla tənləri tanınmadı
O, düşən şəhidlərin
Ət sümüklər toplanaraq
Cənnəttə ....
Təzə Hurmatu
Və Hələpçə ilə
Ənfal şəhidləri
Birləşdilər və qol qola
Ataraq öpüşürlər.

İnanın könlümüzə açılan yara
Çok dərin və böyükdür
Bizlərdə də rejim adamlara
Az zülüm etmədilər
Asimilasyon siyasəti
Qədərincə uyguladılar
Və çox dəyərliləri
Qayb etdik, itirdik

Sizdə kor olmuş
yasak olan ...
Napalım və uluslar arası
Yasak bombalar
Və insan hakları xaric
Kimyasal və Bioloji
Silahlarla sizləri vurdular
Kimsə gəlmədi
bu zülmü durdurmağa
Kimsədə səsinə belə çıxartmadı
İstədikləri qədr
Vurdular, güldülər və öldürdülər.
Bu insanlıqdan uzaq olaylar
Sizləri Dünyaya tanıtdırdı
Ənfal və Hələpçə olayları
Kürd xalqının simvolu oldu.
Verdiyiniz
Hələpçə, Balisan və Barzanda
Və verdiyimiz Ərbil, Kərkük
Köprü, Talafar və Tuz Hurmatuda
Bütün şəhidlərimizin
Tökülən qanları bir olub
onların sayəsində
Azad və özgür olduq
özgür parlamentimiz
və Hökumətimiz vardır
Bu kutsal şəhidləri unutmamalıyıq
Onlar ölümsüz oldular
Və özgürlük məşəllərini yandırır
Yollarımızı
İşıqlandırdılar, aydınladılar
Bizlərdə onların izindəyik.

Yaşasın Xalqların Birliyi ...
Yaşasın Xalqların Qardaşlığı ...
Yaşasın İnsanlığın Özgürlüyü.

Barîyê
Bala

AX FELEK

Ax felek, wax felek, bə itbar, felek,
Tu siyar, em peya, te nagrin, felek,
Em hene, em dijîn, dizêrin, felek,
Carekê rûyê me bikene, felek.

Neyar hat, hebûn bir, şa bûyî, felek,
Em kaliyan, naliyan, seqirîy, felek,
Zar maşyan, dê giryan, ne hatî, felek,
Carekê rûyê me bikene, felek.

Kasil bûn, rêncîyan dümeka, felek,
Afîkê zengê reş aza bûn, felek,
Netirse xemêd me sivike, felek,
Carekê rûyê me bikene, felek.

Tew millet, bûn xweyî mal-rusqet, felek,
Erd yê me, em mane bê welat, felek,
Em dimrin, tu dîsa kivş nabî, felek,
Carekê rûyê me bikene, felek.

Mirî çûn, em zindî hûrxwaş bûn, felek,
Tirbên me bin tanga pêpez bûn, felek,
Kanên me neyara kişandin, felek,
Carekê rûyê me bikene, felek.

Mergên me, deştên me, bedewin, felek,
Mal ya me, em têda firarin, felek,
Avên me dikişin, em tîne, felek,
Carekê rûyê me bikene, felek.

Me Rustem da, Sulheddîn da, ingirîy, felek,
Me Feqî da, me Xanî da, xeriqîy, felek,
Em binisîn, em çilmisîn, nehatî, felek,
Carekê rûyê me bikene, felek.

Helebce tew bû jehr, geş bûyî, felek,
Çûk helyan, em nalyan, te xwaş hat, felek,
Mêr mirin, keç zeryan, tu ku bûyî, felek,
Carekê rûyê me bikene, felek.

Qasim hat, Seddam hat, doş bûyî, felek,
Kemal hat, Cemal hat, geş bûyî, felek,
Teyara em kuştin, te fêz da, felek,
Carekê rûyê me bikene, felek.

Pir dergûş, ser berfa qerisîn, felek,
Hêlecan vala man, te xwaş hat, felek,
Xortê qenc, dotê baş, qir-qut bûn, felek,
Carekê rûyê me bikene, felek.

Şewlê dūr, gelyê kūr, betilîn, felek,
Çemê gur, ser me da miçiqîn, felek,
Bextê me tim reş bû, tu kuyî, felek,
Carekê rûyê me bikene, felek.

Xwedê em dergê xwe avîtin, felek,
Ser erdê em rehet qet nebûn, felek,
Birîn me axivîn, te kew neda, felek,
Carekê rûyê me bikene, felek.

Em Kurdin, qels nabin, bîr meke, felek,
Pêş dijimin, ber zûlmê narevin, felek,
Yan mirin, yan Welat, dew eve, felek,
Carekê rûyê me bikene, felek.

TARIYEL
KÜSKÜN

İNDİ YALAN, YALAN KÜRDƏM

Babam Nəbi, nənəm Həcər,
Əsli bəlli ərən Kürdəm.
Namərdləri, şərəfsizi,
Mərd önünə sərən Kürdəm.

Göz açmışam at belində,
Qara sazın zil telində,
Dəlidağın Kürd elində,
Kürd bətnindən doğan Kürdəm.

Mərd anadan igid doğan,
Nəsilindən qeyrət yığan.
Dər qəfəsə geniş siğan,
Hər cür sınaq görən Kürdəm.

Zirvələrdən nəre çəkən,
Beqeyrətin qanın içən,
Yaxşısını pisdən seçən,
Haq yerini bilən Kürdəm.

Qartal kimi qayalarda,
Şahin kimi səmalarda,
İgid kimi davalarda,
Kürd izini, qoyan Kürdəm.

Sərt qayadan məğrur keçən,
Bal bufaqdan şərbət içən,
Dağ döşündən lələ biçən,
Saf çiçəyi dərən Kürdəm.

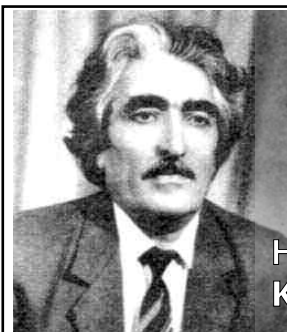
Düşməninə əyilməyən,
Ayaqlara geyilməyən,
Qıruruna yenilməyən,
Kəhər üstə, kürən Kürdəm.

Millətinə mərd yarıyan,
Haq yarasın hey sarıyan,
Şərəfini tək qotuyan,
Haqsızlığa dinən Kürdəm.

Döyüşlərdə döyülməyən,
Qeyrətinə söyülməyən,
Polad kimi əyilməyən,
Tən ortadan sınan Kürdəm.

İndi mərdi görünməyən,
Yağla-şoru bilinməyən,
Vətən dağı silinməyən,
Qürbət eldə viran Kürdəm.

Pəran düşdü doğmam, yadım,
Küskün oldu ismim, adım,
Əsədilmir gurd fəryadım,
Özəməti talan Kürdəm,
İndi yalan, yalan Kürdəm.

Hüseyin
Kürdoğlu

LAÇINDA

Möhlət ver, ey tanrı, möhlət ver bir az,
Laçın azad olsun, ölüm Laçında.
Öpüm torpağını ölümdən əvvəl,
Bir dinə-imana gəlim Laçında.

Axsın ağ suları qoy axım-axım,
Qırxqızın döşünə ay-ulduz taxım.
Zəfər bayrağıma vüqarla baxım,
Ölümün üzünə gülüm Laçında.

Könlüm qanad açsın dağlar boyunca,
Lalələr sayrışsın ulduz sayınca.
İçsin Həkeridən, içsin doyunca
Bu təşnə dodağım-dilim Laçında.

Ah çəkib qayalar, daşlar ağlamış,
Kimsəsiz gədiklər el soraqlamış.
Göllərin aynası qubar bağlamış,
Özüm qubarını silim Laçında.

Ağlar gözlərimlə Kürəm, Arazam,
Qüdrətim çatarmı bu dərdi yazam.

Nə vaxtdan həsrətlə köklənmiş sazam,
Sevincə köklənər telim Laçında.

Gözəllər gəzdikcə yaşıl yaylağı,
Səngisin sinəmin göynəyən dağı.
Atamın yurdunda sönmüş ocağı
Qalasın, yandırsın əlim Laçında.

Kürdoğlu qalmasın dünyada naçar,
«Bir yandan bağlayan bir yandan açar».
Məzarımın daşı şəfəqlər saçar,
Məni basdırarkən elim Laçında.

10.X.1998

Qafqazda Şəddadi Kürd dövləti

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Şübhəsiz ki, Şəddadilər dövlətində "əmir" adlanan hökmdardan başqa, ölkənin maliyyə-inzibati işlərini idarə etmək üçün digər vəzifələr də olmuşdur. Xüsusilə, o zamanın bütün Orta Şərq və Azərbaycan feodal dövlətlərində olduğu kimi, Şəddadilər dövlətində də vəzir vəzifəsi mövcud idi. Qətranın mədh etdiyi şəxslərdən biri də Arranda yaşamış və Ləşgərinin yanında olan Əbülüməmmər Qasımdır. Qətran Əbülüməmmər Qasımı bilikli, cəsarətli bir adam kimi tərifləyərək ölkənin abadlaşması və xalqın asayişini ondan tələb edir. Qətran yazır ki: "Əbülüməmmər pəhləvan, elm və dinin günəşidir". Qətranın qəsidəsində Əbülüməmmərin tutduğu vəzifə aydın deyil. Lakin Kəsrəvi onu "ustad" adlandırır və Ləşgərinin vəziri, köməkçisi olduğunu təsvir edir. Kəsrəvi qeyd edir ki, o zamanın vəzirlərinin bir çoxu həm cəsur, həm məlumatlı, həm də dərin biliyə malik olmuşlar (Kəsrəvi Təbrizi. Göstərilən əsəri, III cild, səh. 26-27) II Ləşgərinin dövründə

zlar Rəvvadilər dövlətinə, habelə Arrana hücum və basqın edirdilər. Bundan başqa, Qətran Təbrizinin Ləşgəriyə ithaf etdiyi qəsidələrdən görüldüyü kimi Ləşgəri Fəzl kimi gürcü və erməni hakimləri ilə bir neçə müharibədə iştirak edərək qələbə çalmışdır (Qətran Təbrizi. Divan). Zərər və ziyanlar görmüş Fəzlin və Məmlanın intiqamını onlardan almışdır. Qətranın qəsidələrini birində göstərilir ki, Ləşgəri "bir qoşunu elə qırdı ki, onu ölüm qıra bilməzdi, bir qalanı elə qopardı ki, onu fəlek qopara bilməzdi". "Əgər Fəzlunun qoşunu həmin yerdə yıxılmışdısa, o düşmənin şahını da həmin yere yıxdı və arzularının düşməninə yere sərdi". Qətran bu qəsidələrdə Ləşgəri qoşunlarının şücaət və müharibələrin necə aparılmasından bəhs edərək onu bədi tərzdə təsvir edir. Qətran göstərir ki, "Cahan padşahı müharibə etməyə bel bağladı". "Ağac yarpağından, yağmur damllarından artıq, malmülk ilə qoşun topladı". Düşməni padşahının "atıları tamamilə erməni və abxaz pəhləvanları idi,

başladılar". "Padşah qalibiyyət ilə oradan çıxdı". Ləşgəri oradakı meşənin ətrafında şadlıq etdikdən sonra, düşmənlərin yurdunu dağıtmağa və yandımağa getdi. Burada göstərilir ki, düşməni qoşunları çox yüksək bir dağın başında idi. Ləşgərinin qoşunları onları aşağı enməyə məcbur edib, ürəklərini qılıncda yumşaldılar. Onların ürəkləri oxlara nişan oldu. "Zamanın

ba, müzəffər, qalib baxtılı, xeyir ulduzu". Məlum olduğu kimi, Baqrat Tiflisi mühasirə etdiyi zaman, Tiflis hakimi Cəfər ibn Əli Ləşgəri ilə ittifaq yaratmışdı. Baqrat yaranan vəziyyətdən qorxaraq Cəfərlə sülh etməyə məcbur olmuşdu. İbn əl-Əsir "abxazların Tiflisi mühasirə etmələri və onların geri çəkilmələri haqqında" məlumat verərək yazır ki, "429 (1037/8)-cu

Şirvan" fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və

baş verən müharibələr haqqında bilavasitə məlumat verən mənbələr yoxdur. Lakin yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi "Şəddadilər" fəslində göstərilir ki, Ləşgərinin hakimiyyəti dövründə onun özü və ölkənin əhalisi sakit olmadı. O zaman odu-

onların piyadaları ləzgi və Şirvan igidlərindən ibarət idi". Onlar "Arran şahı ilə dağ kimi üz-üzə gəldilər". Qətran qəsidəni davam etdirərək yazır ki, "Cahan padşahın bayrağı çöldə zahir olunca, qoşunlar içəridə tək-tək iki-iki ağızlanmava

şahı onların əmirlərini əsir etdi". Qətran qeyd edir ki, düşməni qoşunu sayca çox olmasına baxmayaraq məğlub oldu. Ləşgəri "din tacını Günəşə qaldırdı". Qətran Təbrizinin bədii şəkildə təsvir etdiyi bu tarixi hadisə haqqında bir sıra müəyyən olmayan və qaranlıq qalan cəhətlər də vardır. Kəsrəvi təəccüblə qeyd edir ki, gürcü və erməni tarixlərində Qətranın təsvir etdiyi bu hadisələr haqqında məlumat yoxdur (Kəsrəvi Təbrizi. Göstərilən əsəri, III cild, səh. 20). Bizcə, Qətranın şər şəklində, bədii tərzdə təsvir etdiyi tarixi hadisələr inandırıcıdır. Lakin onların bəzilərinə bədii təsvirin tələbinə görə mübaliyyə yol verilmişdir. Gürcü və erməni tarixlərində bu hadisənin təsvir edilməməsinin səbəbləri də tamamilə aydındır. Bir qayda olaraq orta əsr gürcü və erməni tarix yazanları öz feodallarının məğlubiyyətləri haqqında məlumat verməkdə ehtiyatlı davranmışlar. Burada da Qətran Təbrizinin göstərdiyi kimi, görünür qoşun başçısı əsir düşdüyü və məğlubiyyətə uğradığı üçün orta əsr sənəməçiləri bu hadisəni yazmaqdan imtina etmişlər. II Ləşgərinin Tiflis hakimi əmir Cəfər ilə ittifaqda olduğu zaman gürcü çarı Baqratla müharibə etməsi haqqında Qətranın əmir Cəfərə ithaf etdiyi qəsidə də məlumat verilir. Bu qəsidədə göstərilir ki, Ləşgəri "Qiyamətə qədər ondan üz çevirməz", "onun xidmətindən ötrü Arran padşahı dava üçün öz qoşunlarını hazırlayaraq yola saldı". Qətrana görə bu müharibə

ildə Abxaz çarı Tiflisi mühasirə etdi, ancaq əhali ona möhkəm müqavimət göstərdi, lakin o, mühasirəni davam etdirdi və sıxışdırdı. Şəhər əhalisi ərzaq və sair ehtiyat şeyləri qurtaranda Azərbaycana adam göndərərək müsəlmanlardan kömək və hərbi yardım istədilər. Lakin abxazlar oğuzların Azərbaycana gəldiklərini və onların ermənilərlə necə rəftar etdiklərini eşitdikdə bərk qorxdular və Tiflisdən geri çəkildilər". (İbn əl-Əsir. Göstərilən əsəri, IX cild, səh. 170). Göründüyü kimi, İbn əl-Əsir Baqratın Tiflis mühasirəsindən vaz keçməsinə oğuzların hücumları ilə izah edir. Qətran Təbrizi isə, yuxarıda göstərdiyimiz kimi Ləşgərinin Tiflis hakimi Cəfərlə ittifaq yaradaraq abxazların üzərinə hücum edib onları məğlub etdiyini göstərir. Bizcə, hər iki müəllifin göstərdiyi amilləri qəbul etmək olar. Çünki bunlar biri digərini inkar etmir, əksinə tamamlayır. Bundan başqa, Qətran Təbrizinin şerlərindən aydın olur ki, II Ləşgəri gürcü çarı ilə iki dəfə müharibə etmiş və hər iki müharibədə qələbə çalmışdır.

II Ləşgərinin hakimiyyəti dövründə Azərbaycana oğuzlar, səlcuqlar hücumu keçmişdilər. Səlcuqlar 1038-ci ildə Nişapuru tutmuş, sonra İrana, İraqa və Kiçik Asiyaya hücum etməyə başlamışdılar. Toğrulun qardaşı İbrahim Yinal 440 (1048/49)-cu ildə rumlulara qarşı hücumu keçmişdi (İbn əl-Əsir. Göstərilən əsəri, IX cild, səh. 203). Lakin bizim istifadə etdiyimiz "Cami əd-düvəl" əsərinin "Şəddadilər", "Tarix əl-Bab və Şirvan" fəsilərində, habelə Qətran Təbrizinin qəsidələrində türklərin, oğuzların II Ləşgərinin hakimiyyəti dövründə Gəncəyə hücum etdikləri haqqında məlumat verilmir. Münəccimbaşının "Cami əd-düvəl" əsərinin "Tarix əl-Bab və

Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Şamaxı (Yezidiyyə) şəhərinin ətrafına yonulmuş daşdan möhkəm hasar çəkdirir və dəmir qapı düzəltdirir (Münəccimbaşı Cami əd-düvəl. Tarix əl-Bab və Şirvan fəslində "oğuz hücumları" haqqında çox ehtiyatla qeyd edilir. Lakin məlum olur ki, 437 (1045/46)-ci ildə Şirvanşah Qubad oğuz türklərinin qarşısını almaq üçün bir sıra tədbirlər görür Ş

HƏLƏPÇƏ FACİƏSİ HƏÇ ZAMAN UNUDULMAYACAQ

Tahir Süleyman Hələpçə şəhidlərini ziyarəti zamanı

İRAQ KÜRDÜSTANINDA KÜTLƏVİ QƏTL

İyirmi səkkiz il öncə, faşist Səddam tərəfindən Hələpçə qəsəbəsinə atılan kimyəvi bombalar nəticəsində 5000 insan öldü, 7000 insan isə müxtəlif dərəcəli sağalmaz yara aldılar.

Hələ İran- İraq müharibəsi zamanı irqçi Baas partiyasının rəhbəri, İraq prezidenti, diktator Səddam Hüseyin I Dünya müharibəsindən sonra BMT-nin qadağan etdiyi "Sənf", "Tabun", "Sı-nır"-adlı kimyəvi qırğın silahlarından istifadə etmişdir. Qadağalara baxmayaraq o, 1984-cü ildən, İraq Kürdüstanının müxtəlif şəhər və qəsəbələrini bombalayan zaman həmin bombalardan istifadə etmişdir.

1988 -ci ilin martın 16-da xalqın Novruz bayramına hazırlaşdığı bir zamanda, gözlərini qan tutmuş faşist Səddam, Kürdüstanın Hələpçə, Hurmal, Dauçayla, İnar, Sirva və Şexuasan yaşayış məntəqələrinə kütləvi qırğın bombaları atdırmışdır.

Təkcə 70 000 dinc əhalisi olan Hələpçə şəhərinə atılan kütləvi qırğın bombaları zamanı 5000 insan ölmüş, 7000 insan isə müxtəlif dərəcəli yanıq yaraları almışdır ki, onların müalicəsi yoxdur. Nəticədə minlərlə uşaq, qadın-qoca cəsədləri ilə ölü bir qəsəbəni andıran Kürdüstanın Hələpçə şəhəri II Dünya müharibəsindən bu yana ən dəhşətli vəhşiliyə bir səhnə olmuşdur. Vaxtı ilə dünya ictimaiyyəti faşist Səddama qarşı tədbir görsəydi, çox güman ki, nə Hələpçə qətləyimi, nə də sonrakı müharibələr baş verməzdi.

Gec də olsa bu gün ABŞ-ın prezidenti və dünya ictimaiyyəti qatil Səddam Hüseyinə qarşı qəti qərarə gələrək qaniçənin rejimini dəyişdilər. Faşisti, özü hazırladığı və on minlərlə günahsız insanları asdığı dar ağacından asdılar. Əgər sistem dəyişilməsəydi çox güman ki, ölkəsinin vətəndaşlarına qarşı kütləvi qırğın silahı işlədən vəhşi, yəqin ki, bundan qatqat güclü kütləvi qırğın silahları qonşu dövlətlərə qarşı da istifadə edə bilərdi, belə zalımların qarşısı dünya ictimaiyyəti tərəfindən vaxtında alınmalıdır!

Sonda mübariz qəhrəman kürd xalqı, İraq parlamentinə Hələpçə qətləyiminə soy qırım kimi qəbul etdirdi.

Bu bayram günlərində dünyanın bir sıra demokratik ölkələri, Hələpçə qətləyiminə anır və Suriya kimi Novruz bayramını qana boyayan ölkələri isə lənətləyirlər.

HELEPÇE TU CAR JI BÎR NAÇE

Sala 1988-ê 16-17-ê adarê, dema ku gul û sosin hawîldor xwaşbûn dîkîrin û bihar bi lez berbi Newrozê va diçû, dîrok carek din vegerîya ser bextreşîya kurd. Pelên darê hêşîn di nav xwînêda "xemiland", xwîn barîya bi ser jîyana kurdayetî va. Belê, ev ne yekem car bu ku gelê kurd, ketibû binê gullebaran û tîr barana dujmin, zar û zêç, pîr û çîwan, jin û mêr, bi kurtî hemu heyber û jîniyên xwezaya bajêrê Helepçe li ber çavê dost û neyar, di naverojek sayî û aramda, di bin bombeyên kîmyayî yên Seddamê rûqirêjde, kûtayî bi jîyana xwe dida. Esmanê hêşîn, ji firîna firokan toz û dûmanek sor direşand, jehrê bi ser rûyên mirovên bê gune û bê suçva, wekî tavîyên baranê dibarîya û gelên meye bê kes yek bi yek li Helebçe bi ser axa sarva, diwergerîya û axrîn nefesa xwe dida... Xopan bû, tofan bu herder, xwîn wekî lehîya avê di nezaranda diçûn xwar.

Kurdistan tu carî li bin darê zulmê star nekirîye. Gellek caran li hinberê zordariyê gelê kurd bi mîrxasî rawestîyaye û ber xwe daye . Lê dujmin firsend û mecal nedaye ta ku pîrsîyara kurdî di zirûfên aştiyane de bête safî kirin. Dewletên dagirker mixrîkên nav beyna xwe da, carcaran dev avitine hev , şer û qirên kirine, lê ev şer û qelasîya wan her li ser axa derbas bûye. Ji vî alîva kurd hatine kuştin û welatê wan pêpez buye, ji wî alîvajî dîsa her kurd telef bûne. Li dawîyê di şerên navbera du desthelatdarên dagirker da ha kurda xisarê tîtine. Kî ji wana di şerda tîk çû bê dîsan, di palêk de, di babeta kurdayetî da serkevtî hatîye hesavkirin. Di şerê Îran û Îraqêda jî, kîjan tîk çûbe bila here kurd bi xwe divî şerîda herçend bêalî jî bin dîsa xisar kirine û welatên wan ketîye ber bombeyên dujminan.

Ev cara yekemîn nebu, ku Seddamê hov êrişa hewayî bi ser gelê kurdva dianî. Ev kî û rik û xezeba rêjîma nijatperesta Îraq, ji mîjve tê berî çend sala wan dîsa bomba napalm avitibu Kurdistana Başûr û dîsan bi hezaran kurd bibûne penaber û ji bona sitarekî bi ser av û şetan va ketibû. Kurd ji bona starê wê demê xwe avitibûn tor û bextên Îranîyan. Her çend bizanîya ku Îran jî ne doste, lê çawa bikirana mefer tunebû ji bo starê cîyê herî nêzik Îran û Kurdistana Îranê bu. Kurdistana Îranê wê demê di bin bandurîya rêjîma Îranêda maye. Bi hezaran mirov hatibu kuştin, nêzikî 3000-r malbat tîk çûbû, mal û xanî û debar hemî ji ber bombeyên wêran bibu, gelo gunê kurda çi bû? Kurda xwe li dijî êrişa diparast û ne dixwastin ku şer welatê wan xopan bike.

Di sala 1988-a Seddam li ser yek êrişî 75-c navçeyên Kurdistana kir. Ev êriş bi balafir û frokê hate kirin, bar û avêjen wan jî jehrîya kîmyayê bu.

Bingehê pêşmerge navçê Zaxo LEQ -a 1-ê, bi erdêra bû yek. Kurdan nekarin xwe li himberî çekên kîmyayî ragîrin. Wê roja reş, nêzikî 10 000-r kurd hatine qelandin û kuştin, wekî 20 000-an jî birîndar bun û ewên din

tine Turkîyê û Îranê. Sere ewil Turkîyê sînore xwe girt lê paşê dît ku badihewaye, kurd kurda li devra nahêle, sînore vekir û ji sed hezaran jortir kurdên Îraqê hatine Turkîyê. Birçîtî, neçarî, bêdermanî û tezîtiyan

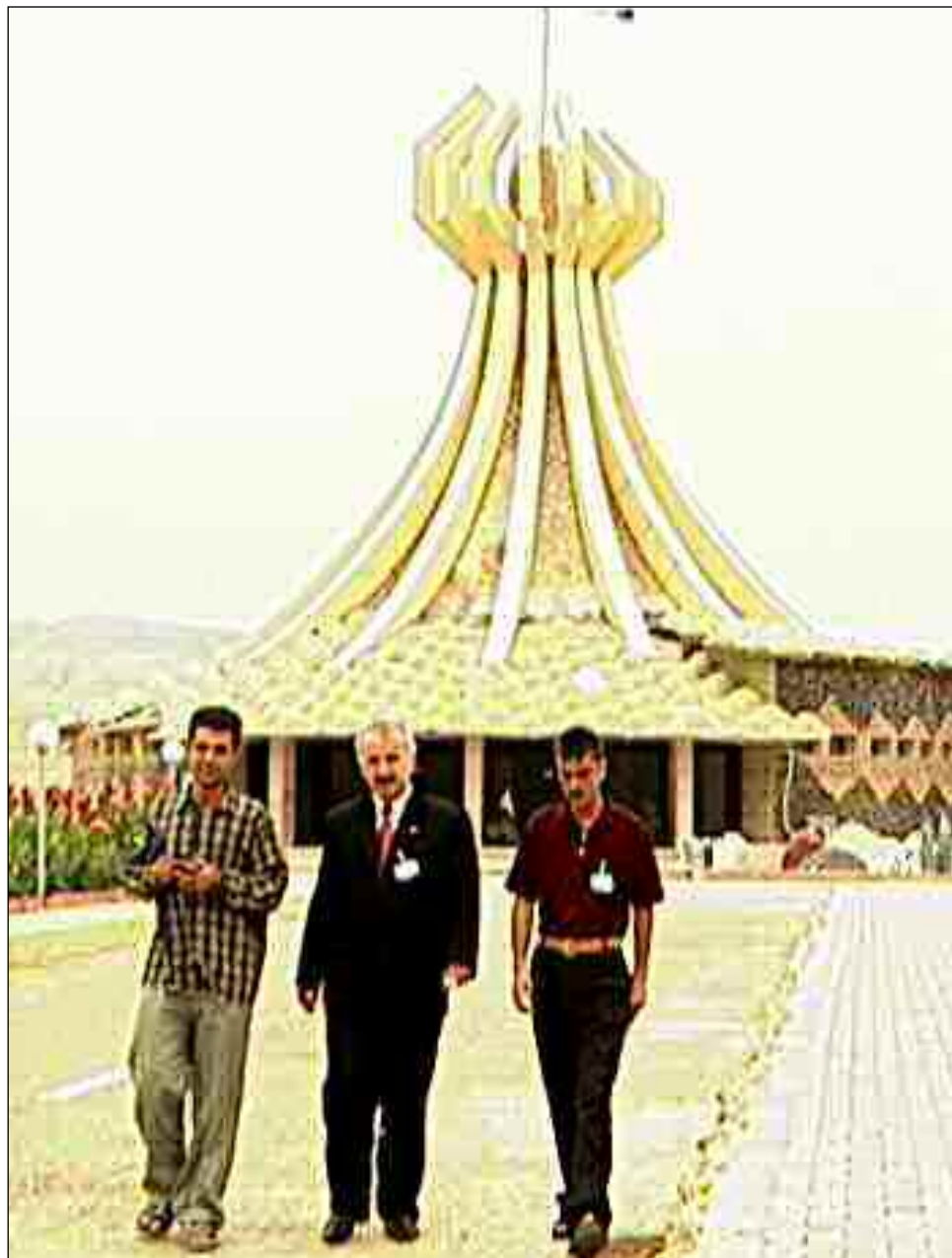
hate dîtin ku, kurd divê, dost û dijminên xwe baş ji hev cuda bikin. Di hemû perçeyên Kurdistana li ku derê dibe bila bibe, dema ku leyzek li ser çarenusîya kurd bê leyistî, rêxistin û sazumanên kurdewarî hev her tim baş agadar bikin û ji hev bi xeber bin, piştovanî û pişt kirîya hev bikin.

Vaye çendin care ku dijmin bi ser kurdada agir dibarîne, sedem ku nikarîne li cîhanê dengê xwe bilind bikin, kesek xwe negîhandîye hewara kurdan. Gelek car dujmin kurda bi xwe berdaye hev û ew xwe daye alîkî temaşa şerê brakujîa kurda kirîye. Hêzên welatparêzên kurd jî bi dijmin xapîyane dest avitine pêşîra hevdu û li dawîyêda doza Kurdistana bê hêz û bê deng maye. Gelek kurdên xwain û xwefroş jî mafên kurdayetî firotine dijmin û bi rûşî li gel dujmin cî girtine.

Di hemû beşên Kurdistana de, dema pîrsa kurdî hatibe holê, hemî rexên dijmin bi hevra yek dengî kirine û li dawîyê xwaşbinyek mirovatî ji, Kurdan re nasnekirine. Her wuha dewletên dijî maf u azadîya kurdan, her daîm, di nav xwe da gelek peyman û destbirakîya dizî û eşkere danîne. Wekî tê zanin di dîroka kurdan de gelek caran çar dewletên dagirker alîkarîya hev kirine û her tim hevkar bûne. Dema ku tevgera kurdî li beşekî Kurdistana pêşve çuye, nêzikî li edlahî û azadîyê kirîye: pêra û xof ketîye dilê wan zordarên beşên din. Ewana xwastine ku kurd her tim bindar bimînin.

Her yek ji wan xwîn û heyîna kurda bi hêsanî bimêje. Ew di nav hevdu ji hev bi xeber bûne; lê pîr mixabin ku kurdan firsend û mecal netîtiye ku ew ji di nav xwe da şewr û mişawirayek daynin, yekîti û hevkarîyek çekin û cîhanê deng bidin. Dîyare xêra dujminên kurda ji kurda ra tune ye. Yekem dostê kurdan, pêşîn kurd bi xwe ne. Kurdên hemî beşên Kurdistana birayê hevin û girînge her kesek ji bo azadîya Kurdistana di mercên xwe yên taybetî de serbixwe be û gerî kurd, di beşê xwe de ber bi rizgarî edlahîyê ve bibe. Helepçe, wekî Hêroşîma û Nagasakî bû. Di serdema îro de, ev buyer li ser navê mirovahetîyê rûşîyek mezin e, sîçek girane. Bona wêjî Seddam û hevkarên wî di dadgehê hatin dadigekirin û caze dardakirîna emelên xwe "şuştin". Gelê kurd û dostên wî tu carî Helepçe ji bîr nakin. Kula helepçe zû bi zû ji dil naçe. Hêvîdarin ku ne kurd tenê, lê hemû gelên cîhanê carek din mirovkujîyek wiha nebînin û li çar alîyê cîhanê aştiyek pêt bidamezîrandin.....

Amade kir: Tahir Silêman

Tahir Silêman zîyareta Helepçêda

jî ku jimara wan digihîste bi sed hezaran, li çar alî bela bun hewarîya xwe ji hemu cîhanêra beyan kirin.

Ew weşeta nedîtî, diyare wê çendî-çend sal wê bîra meve, û wê bê neletkirin. Ev qetlîyamek, mrovkujîyek gelek mezin bu. Lê bê dengî hertim û hertim beşê kurdaye kesî guh neda dengê nalîna zarokên kurd. Seddamê faşîste xwînxwar dixwast ku gelên kurd ceza bike .Bi rastî jî ev ceza gellek giranbu. Wî dixast ku li ser axa kurdan navçeyê vala û taybetî pêk bîne. Çekdarên kurd serê ewil vî navçeyê bombebaran kirî bernedan û bi qederê karîna xwe li ber xwe dan. Lê, ji heft beş artêşên Îraq sê beşên wî di vî opêrasyonêda beşdar bibun û ev hêz jî qabil nebu ku bi hêsanî tîkhere û bişkê. Cehşên hindur jî li pişt artêşên xwînrêj li dijî gellên xwe şer tîkîrin. Pêşmerge jî alîyekva jin û zarokên kurd ji ber vî wehşetê direvandin, ji alîyek dinva jî, bi çekên destane li himberê debabe û frokeyên rêjîma nijatperest şer tîkîrin.

Kurdên Helepçe vî alî, wî alî, bi perîşanî û bê kesîyêda revîn xwe spar-

wan bi çî wekî mirovan jî rêjîma Turkîyê ru neda wan. Her wek ku dîlên şer bûn bi grew hatibûn girtin. Li Mêrdîn, Dîyarbekir û Mûşê bineçiyên sitarê nîşan da û çend kon û hinek xwarin û wexarin da wan, tu heqek penaberî li kurdanra nas nekir. Kurdên hatî di kanpên xweda her wek hêşîr û dîla di nav neçarîyêda xwe ji bombên kîmyayê parastin. Lê bextreşîya kurda li vir jî domand. Lewra gelek car hêzên ewlekarîya Turkîyê jehrî û dermanê mirinê avitine nav xwarin û vexwarina kurdên penaber û her weha serok û pêşmerge hatî bi dizî û xef-xef dane rêjîma zordesta Îraqê. Mixabin, ev hemû hovîti û qirkirin bin çavê cîhanê didomîya û kesek pêşî li vî rewşa xerav û ne mrovî nedigirt. Denk jî bîr û raya cîhanê û bi taybetî ji hêzên pêşverû û demokratên Turkîyê jî dernediket.

Kesî li halê kurda nedipirsîya

Bi rastî jî, buyera Helepçe qezîyake gelekî mezine. Careke din

Serok Barzanî: Komkujiya Helebce wê her û her di bîra me de bimîne

Serok Barzanî balkişand li ser wê yekê ku Komkujiya Helebce wê her û her di bîra me de bimîne.

Serok Mesûd Barzanî ji bo 35emîn salvegera Komkujiya Helebceyê li ser hesabê xwe yê Twitterê peyamek parve kir.

Serok Barzanî got: Tawanê bombabarankirina Helebce bi çekên kîmyayî ji aliyê hovtirîn rejîma serdemê ve wê her û her di bîra me de bimîne û tekez jî li ser wê yekê kir, hikûmeta Iraqê neçar e proseya avedankirina Helebceyê bide destpêkirin.

Serok Barzanî di dawiya peyama xwe de gotina "Silav li canê qurbanîyan" bi kar anî.

PeyamaKurd

Salih Muslim li ser serdana General Mark Milley: Li vir leşkerên wan hene û mafê wan ê serdanê heye

Hevserokê PYDê Salih Muslim da zanîn, di serdana Sererkanê Giştî yê Amerîkayê General Mark Milley ku hefteya borî çûbû Rojavayê Kurdistanê de, tu rewşeke

awarte tunebû û got, ew nizane ka Milley bi rayedarên Hêzên Sûriyeya Demokratîk (HSD) re hevdîtin kiriye yan na. Hevserokê PYDê Muslim li ser serdana Sererkanê Giştî yê Amerîkayê General Mark Milley bersiva pîrsa ANFê da û eşkere kir, "Li vir leşkerên wan hene û mafê wan ê serdanê heye. Li kîjan xaka leşkerên wan hebin, berê jî ev serdan çêbûne û wê berdewam bikin. Ew ne rewşeke awarte ye. Ew bi tevahî asayî ye. Ew serdanek e ji bo awayê çalakiya wan, ji bo guhertinên nû û ji bo ewlehiya wan." Salih Muslim destnîşan kir, Tirkiye ne xwediyê mafekî qanûnî ye ku mudaxele yî serdanên welatên derve yên ji bo Rojavayê Kurdistanê bike û Rojava ne xaka Tirkiyê ye û got, "Piştî vê serdanê gelek nîrxandin hatin kirin. Kete rojeva dewleta Tirk û hat îdiakirin ku ji bo pişt-giriya HSDê serdan hatiye kirin."

Herwiha Muslim destnîşan kir, "Xak ne ya dewleta Tirk e û mafê dewleta Tirk jî nîne ku destwerdana vê serdanê bike. Dibe ku serdan ji şîroveyan re vekirî be. Dibe ku were pirsîn çima, çawa û bi çi armancê hatiye lê agahiyên zelal di destê me de jî nînin û em nizanin bi Hêzên Sûriyeya Demokratîk re hevdîtinê hatiye kirin yan na. Têkildarî mijarê ji aliyê HSDê ve tu daxuyanî nehat dayîn. Em wê wekî serdanek asayî dinirxînin. Berê jî serdanên bi vî rengî hebûn."

PeyamaKurd

Agirê Newrozê li Kobanê hate dadan

Agirê Newrozê li navçeya Şêran a Kobanê hate dadan. Li dora agir govend hate gerandin û ji bo azadiya Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan dirûşm hatin qîrîn.

Bi dirûşma "Bi ruhê berxwedana Newrozê em ê azadiya fîzîkî ya Rêber Apo misoger bikin û dagirkeriyê têk bibin" agirê Newrozê îro li navçeya Şêran a li rojhilatê Kobanê gur bû. Piştî dadana agirê Newrozê, ji bo bîranîna cangoriyên têkoşîna azadiyê ya Kurdistanê deqeyek rêz hate girtin. Piştê jî Litfiye Mehmûd axivî û Newroz li berxwedêran hemûyan pîroz kir. Litfiye Mehmûd got, "Agirê Newrozê bi bedena Mazlûm Dogan geş bû. Bi saya Mazlûm Dogan û Hawayê Hesinkar em Newrozê pîroz dikin. Li ser şopa Kawayê Hemdem Mazlûm Dogan em ê di 21'ê Adarê de berxwedana xwe xurtir bikin û azadiyê teqez bikin."

anfkurdi.com

Nêçîrvan Barzanî: Kîmyabarana Helebce nikare îradeya azadiya gelê Kurdistanê bişkîne

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî ji bo 35emîn salvegera kîmyabarana Helebceyê ya rejîma Beisê peyamek belav kir.

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî ragihand, kîmyabarana Helebce nikare îradeya azadiya gelê Kurdistanê bişkîne.

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî ji bo 35emîn salvegera kîmyabarana Helebceyê ya rejîma Beisê peyamek belav kir.

"Kîmyabarana Helebce ji bo sûcdaran şerm û rûreşî ye. Li cîhanê nasname û şahidê zilma li ser gelê Kurdistanê ye." Nêçîrvan Barzanî got, "Em di 35emîn salvegera kîmyabarana Helebceyê de bi rêzdarî şehîdên xwe bi bîr tînin. Em silavên xwe ji malbatên wan re dişînin û ji giyanê wan re silav dikin."

Serokê Herêma Kurdistanê got, "Di nava çend deqeyan de 5 hezar mirovên bêguneh, xweza û her tişt bûn qurbanî, bi hezaran kes birîndar kirin, şandin sirgûnê, lê nekarîbûn îradeya azadiya gelê Kurdistanê bişkînin."

Nêçîrvan Barzanî di berde-

wamiya peyama xwe de wiha got: "Gelê Kurdistanê bi bîranîna vê karesatê re wê qurbanîyên azadiyê bi bîr bîne. Herwiha wê berpirsariyê exlaqî û mirovî li ser cîhan û mirovahiyê ferz bike ku hemû hewlên xwe bidin ji bo ku sûcên bi vî rengî li tu cihî dubare nebin."

Bi vê helkeftê em spasiya Hikûmeta Federal a Iraqê û hemû aliyên pêwendîdar li Iraq û Herêma Kurdistanê dikin ku kar û xebatên ji bo pêkanîna parêzgeha Helebce bi dawî anîne. Em

tekez dikin ku Helebce û xelkê wê di her warî de pêwîstiya zêdetir bi xizmetguzariyan heye. Li gorî ku ji aliyê dadgeh û qanûnê ve hatiye diyarkirin divê bê dereng tazmînatê bidin wan.

Dema em vê karesatê û qurbanîyên wê bi bîr tînin, em hêviya paşerojêke baştir ji nîşên xwe yên paşerojê re dikin.

Em ê bi parastina destkeftî, mafên destûrî û statuya federalî ya Herêma Kurdistanê xebatên xwe yên ji bo yekîtiyê û yekrêziyê bidomînin."

PeyamaKurd

Agirê Newrozê li Şemzînanê gur bû: Azadî ji Abdullah Ocalan re!

Agirê Newrozê li Şemzînanê bi 3 derbikên niftikê hate vêxistin. Di çalakiyê de ji bo azadiya fîzîkî ya Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan biryardariya têkoşînê hate nîşand.

Çalakiyên Newrozê yên sala 2023'an li navçeya Şemzînanê ya Colemêrgê destpê kirin. Newroza ku îsal bi dirûşma "Her der Newroz, her dem azadî" tê pêşwazîkirin, ji ber erdheja li Mereşê diyarî qurbanîyên erdhejê hate kirin.

Heyetên ji Hevserokê KCD'ê Berdan Ozturk, Hevseroka DBP'ê Salîha Aydeniz, endamên TJA'yê, parlamenterên HDP'ê serê sibehê li Rêxistina HDP'ê ya navçeya Şemzînanê li hev kom bûn. Gelek kes jî bi kincên xwe yên gelêrî li avahiya partiye kom bûn. Jin û ciwan herî zêde tevî bûn. Di dema daxuyaniya girseyî de dirûşma "Newroz pîroz be", "Jin, jiyên, Azadî" û "Em ê bi berxwedanê bi ser bikevin" hatin qîrîn.

Parlamenterê HDP'ê Saîd Dede destpêkê axivî û diyar kir ku ew Newroza îsal di bin bandora giran a felaketa erdhejê pêşwazî dikin û got, "Ji ber desthilatdariya zordar, erdhej bû sedema êşên giran. Sedema herî mezin a mirina ewqas mirovan ev desthilatdariya despotîk û zordar e. Lewma Newroza îsal hîn bêhtir bi wate ye. Bidawîkirina êşan hemûyan bi Newroza dibe. Newroz li dijî vê zordariyê, berxwedan e. Weke şopdarên Kawayan me ti carî serî li ber zilmê netewand. Em ê vê rejîma dîktator têk bibin. Çawa ku Kawa Dehaq têk bir, em ê jî vê rejîmê têk bibin."

Hevseroka Giştî ya DBP'ê Salîha Aydeniz jî bi bîr xist ku wê Newroza îsal bi stran, tilîlî, bi coş û govendê pîroz nekin û got, "Lê belê em ê li gorî ruhê berxwedanê û serhildanê yê

Newrozê bi peyamên meşa ber bi azadiyê ve Newrozê pêşwazî bikin. Lewma em ji vê derê ji Şemzînanê çalakiyên Newrozê didin dest-

mezin bikin. Ji ber ku li hemberî vê krîzê perspektîfên çareseriyê yên Birêz Ocalan hene. Em heta dawiyê ji vê perspektîfê bawer dikin. Em

pêkirin." Salîha Aydeniz got, "Ji bo azadiyê, ji bo têkoşînê, ji bo yekîtiyê, ji bo rojên demokratîk û paşerojê em ê agirê Newrozê li her derê gur bikin."

Aydeniz diyar kir ku wê têkoşînê bigihînin asta herî bilind û got, "Bêguman weke Kurd û gelên herêmê em ê di 14'ê Gulanê de nuqtêya dawî daynin. Jin û Kurd wê di 14'ê Gulanê de nuqtêya dawî daynin. Li dijî Dehaqên vê serdemê em ê yekîtiyê xurt bikin û nuqtêya dawî di 14'ê Gulanê de daynin."

Salîha Aydeniz bi dewamî anî ziman ku desthilatdariya heyî xwe ji politîkaya tecrîdê xwedî dike û got, "Baweriya Birêz Abdullah Ocalan a bi demokrasî û aştiya bi rûmet bêdawî ye. Divê azadiya fîzîkî ya Birêz Ocalan êdî misoger bibe. Ne tenê tecrîd bê rakirin. Ji vê yekê her yekî ji me serlêdan kir. Heta ku azad bibe em ê li her qadê têkoşînê

heta dawiyê ji Rêberê Gelê Kurd baawer dikin. Em ji Şemzînanê radigihînin ku em ê têkoşînê li her qadê belav bikin."

Hevserokê KCD'ê Berdan Ozturk jî destnîşan kir ku divê yekîtiya Kurdan bê pêkanî û got, "Kurd divê li ser esasên demokratîk bibin yek. Newroza îsal wê bibe wesîle ji azadiya fîzîkî ya Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan re. Dehaq dîsa li ber têkçûnê ye."

Piştî axaftinan agirê Newrozê bi rengê simbolîk bi 3 derbikên niftikê hate dadan.

Mazlûm Dogan li Zindaha Hejmar 5'an a Amedê li dijî kiryarên derveyî mirovahiyê di 21'ê Adara 1982'an de bi sê derbikên niftikê bedena xwe dabû ber agir.

Piştî girseya gel dirûşmên "Bijî Serok Apo" û "Bê Serok jiyan nabe" qîriya.

anfkurdi.com

Serokwezîr: Helebce wê her tim di wijdanê gelê Kurdistanê û mirovahiyê de zindî bimîne

Serokwezîr Mesûr Barzanî ji bo 35emîn salvegera kîmyabarana Helebceyê ji aliyê derbarê bi fermî naskirina parêzgeha Helebceyê ku bi salane di Parlamentoya Kurdistanê de

rejîma Beis ve peyamek belav kir.

Serokwezîr di peyama xwe de got, "Îro em şehîdên xwe yên mezlûm ên ku di kîmyabarana Helebce de bi sûcekî hovane şehîd bûn bi rêzdarî bi bîr tînin" û di berdwamiya axaftina xwe de wiha got: "Wê her tim di ruh û wijdanê gelê Kurdistanê û mirovahiyê de zindî bimîne."

Serokwezîr wiha berdwam kir: "Di vê helkefta xemgîn de, em helwesta Hikûmeta Federal ya

li ser hatiye lihevkin, dinirxînin. Em jî di vê bûyera xemgîn de dubare dikin ku divê hikûmeta federal berpirsiyariya xwe ya exlaqî bi cih bîne. Ji bo malbatên şehîdên Helebceyê, mexdûrên Enfalê û hemû mexdûrên rejîma Beisê ku di destûrê de hatiye diyarkirin divê tezmînat bê dayîn."

Serokwezîrê Iraqê amaje bi wê yekê jî kir ku Serokwezîrê Iraqê Sûdanî di serdana xwe ya

dawî ya Herêma Kurdistanê de tekezî li ser giringiya cîbicîkirina vê xala destûrê ji bo Herêma Kurdistanê kir û got, "Tevî ku 35 sal bi ser vê tawanê re derbas bûne, mixabin birîndarên ku di encama êrişa kîmyayî de li Herêma Kurdistanê hatine kuştin, birîndar bûne. Helepçe û xizmên qurbanîyan hêj sax nebûn. Êşa qurbanîyên tawanên ku ji aliyê rejîma berê ya Iraqê ve hatine encamdan bi dawî nebûye."

Serokwezîr Helebce wek bajarê şehîdan û navenda rewşenbîr, zana û seydayên navdar ên Kurdistanê wesif kir û got: "Ji bo wê yekê erkê me hemûyan e, bi taybetî hikûmeta federal û civaka navdewletî ku alîkariyê bikin. Em xizmeteke hêjatir pêşkêşî xelkê berxwedêr û fedakar ê Helebce dikin û Helebceyê geştir dikin."

Serokwezîr got, "Em herwiha tekezî li ser rêveberiyê paqijî dikin ku dîrî destwerdanên kesayetî û hizbî be û rê li ber sazîyên fermî yên dewletê negire da ku baştir xizmeta xelkê mezlûm Helebce bike." û peyama xwe bi gotina "Silav li rihê şehîdên Helebce û hemû Kurdistanê."

PeyamaKurd

Serok Barzanî: Rêkeftina 11ê Adarê hebûna gelê Kurdistanê derxistiye asteke bilind

Serok Barzanî got, rêkeftina 11ê Adarê pênase û hebûna gelê Kurdistanê di nava dewleta Iraqê de ber bi qonaxeke bilindtir û bihêztir ve bir.

Serok Mesûd Barzanî ji bo 53 saliya rêkeftina 11ê Adarê peyamek belav kir û got: Rêkeftina 11ê Adarê yek ji binirxtirîn destkeftên tevgera rizgarîxwaza gelê Kurdistanê ye.

Girîngiya vê bûyera dîrokî ew e ku bi saya têkoşîna gelê Kurdistanê û Partiya Demokrata Kurdistanê ya di bin serokatiya Barzanî de, rejîma wê demê ya Iraqê di sala 1970ê de, yekem car bi fermî hin mafên gelê me nas kir. Serok Barzanî got, ji destpêka damezrandina dewleta Iraqê ve ew maf hatine bînpêkirin û dorpêckirin û wiha berdwam kir: "Rêkeftina 11ê Adarê ku berhema têkoşîna di navbera Pêşmerge û hemû çînen netewî û olî yên gelê Kurdistanê de ye, pênase û hebûna gelê Kurdistanê di nava dewleta Iraqê de ber bi qonaxeke bilindtir û bihêztir ve bir, xwebawerî di ferdên Kurdistanê de xurt kir. Her çendî rejîma Iraqê piştî xwe da mafên gelê Kurdistanê û rêkeftina 11ê Adarê bînpê kir jî, lê ev destkefta mezin dergehê qonax û pêngaveke mezintir bû di tekoşîna gelê me de û destkeft û serkeftina zêdetir bû."

Di 53. salvegera Peymana 11ê Adarê de em peyama gelê Kurdistanê ya ji bo aşî û jiyana hevbeş dubare dikin. Herwiha em ji her kesî re radigihînin ku gelê Kurdistanê di bin tu şert û merc û zextan de ji maf, azadî û destkeftiyên xwe paşde gav navêje."

PeyamaKurd

Peymana 11ê Adarê: Yekem rêkeftina di navbera hikûmeta Iraqê û PDKê de hat îmzekirin

Berî 53 salan di 11ê Adara 1970ê de di encama serkirdayeti û têkoşîna rêberê nemir Mele Mistefa Barzanî di Şoreşa Îlonê de yekem rêkeftin di navbera

tanê, tedbîrên ku ji bo vê yekê hatibûn pêşbînîkirin, wê di nava 4 salan de bihata bicihanîn û heta 11ê Adara 1974an hemû xalên peymanê bihatana cîbicîkirin.

hikûmeta Iraqê û Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK) de hat îmzekirin. Peymana 11ê Adara 1970ê di navbera serkirdayetiya siyasî ya Kurdistanê û hikûmeta Iraqê de piştî du salan ji danûstandinan hat îmzekirin.

Naveroka rêkeftinê ku ji 15 madeyan pêk tê, li Bexdayê bi beşdariya Mele Mistefa Barzanî, Îdrîs Barzanî, dîktatorê rûxandina Iraqê Sedam Husên û şandên danûstandinan ên her du alîyan, hat ragihandin.

Peymana sala 1970ê di 11ê Adara 1970î de bi îmzeyê Mele Mistefa Barzanî li ser navê PDKê û dîktatorê hilweşiyayî Sedam Husên El-Tikrîtî li ser navê BAASê di 11ê Adara 1970ê de li ser her du Radyoya Dengê Kurdistanê û Bexdayê hat weşandin.

Bi vê peymanê re wê rêveberiyê xweser bihata Kurdis-

tanê, tedbîrên ku ji bo vê yekê hatibûn pêşbînîkirin, wê di nava 4 salan de bihata bicihanîn û heta 11ê Adara 1974an hemû xalên peymanê bihatana cîbicîkirin.

Di peymanê de wê di dibistanan de hînkirina Kurdî jî hebûya.

Lê hikûmeta Iraqê peymana 11ê Adara 1974an bi cih neanî, hinek beşên vê peymanê guhert, hinek beşên wê qebûl nekir û yasaya otonomiya bisînor derxist.

Peymana 11ê Adara 1970î weke serkeftineke Kurdistanê kete dîrokê.

- Pîrsa Kurd jî wê di Destûra Demkî ya Iraqê de cih bigire.

- Di Destûra Bingehîn de jî wek neteweya Erebiyê wê neteweya Kurd jî were naskirin.

- Gelê Iraqê wê ji du neteweyên sereke, neteweyên Erebiyê û Kurd pêk were û di çarçoveya yekparçeyî ya Iraqê de, mafên neteweyî yên Kurdan jî di destûrê de cih digirin.

- Zimanê Kurdî li gel Erebiyê wê bibe zimanê perwerdeyê li

herêmên ku piranî Kurd lê dijîn.

- Cîgirê serok wê Kurd be.

- Ji bo Kurdan otonomî wê bê dayîn.

- Kurd wê beşdarî hikûmetê bibin û cudahî di navbera Kurd û Ereban de nebe.

- Kurd di warê perwerdehiyê de zehmetiyan dikişand, ji ber ku berê hatibûn dîrxistin. Ji ber vê yekê wê plansaziyek ji bo çareserkirina pîrsgirêkê were çekirin.

- Ji bo herêmên xweser wê serjimariyek bê kirin.

- Xwendekarên ku ji ber tundiya li herêma xwe ji dibistanan hatin îxracîkirin an jî neçar man xwendina xwe biterikînin wê karibin vegerin.

- Wê giranî li ser weşandina bernameyên Kurdî di televizyona dewletê de bê kirin.

- Qebûlkirina xwendekarên Kurd ji bo zanîngeh û peymangehan; Wê ji wan re derfet werin peydakirin ku hem li hundur hem jî li derveyî welat bi rêjeyek adil perwerdehiyê bistînin.

- Rêveber û fermanدارên yekeyên îdarî ku piranî Kurd in, wê kurd bin yan jî kesên ku baş bi Kurdî biaxivin bin.

- Kurd wê karibin vegerin ser ax, zevî û cihên xwe yên berê.

- Bicihanîna yasaya çaksaziya çandiniyê li Kurdistanê wê bileztir bibe, pêwendiyên eşîrî bîr çareserkirin û rêkeftin bîr kirin ku zeviyên guncaw ji bo hemû cotkaran bê dayîn.

- Miletê Kurd wê li gorî nifûsa xwe li gorî nifûsa Iraqê beşdarî rêveberiya yasayî bibe.

PeyamaKurd

'AKP'ê hişt ku li Rihayê li devê çeman xanî bîn lêkirin'

Parlamenteerê HDP'ê yê Rihayê Omer Ocalan destnîşan kir li Rihayê, mixabin destûr hat dayîn ku li ber çeman xanî bîn lêkirin û got: "AKP'ê, di nava 21 salan de hişt ku li ber çeman xanî bîn lêkirin û kesên li der û dora xwe pê dewle-

mend kirin." Ji şevê din heta niha li Riha û Semsûrê baraneke zêde dibare. Ji ber barana zêde li gelek deveran lehî rabûn. Di encama lêhiyê de li du bajarên 10 kesan jiyana xwe ji dest daye. Niqaşa li serdayîna destûrê ji bo lêkirina avahiyan li cihên divê ku neyên lêkirin, bi taybetî piştî erdheja 6'ê Sibata gur û geş bû.

Parlamenteerê HDP'ê yê Rihayê Omer Ocalan têkildarî mijarê ji ANF'ê re axivî. Ocalan anî ziman ku feraseta şaredariyên AKP'ê ji xapandinê tiştêkê din nîn e û got: "Tiştê ku AKP li ser navê rêveberiyên xwecihî û şaredariyanîyê li Kurdistan û Tirkîyeyê dike, ji xeynî xapandinê tiştêkê din nîn e. Tevî penaberan nifûsa Rihayê zêdeyê 3 milyon e, mixabin pîrsgirêka bînesaziyê li bajêr heye. Bînesazî, li gorî nifûsê nehatiye çekirin."

Omer Ocalan destnîşan kir ku ji van tiştên diqewimin re nabe ku mirov bibêje felaketa xwezayî ye û wiha got: "Mixabin bajarê me ber bi felaketê ve hat birin, nabe ku mirov ji vê re bibêje felaketa xwezayî. Hişkesalî li Rihayê heye, dibe ku şilî pir bariyabe, lê heger mirov tevdiran li gor teknolojiya sedsala 21'ê bigire, mirov wê rû bi rûyê felaketên wiha nebe. Li Rihayê, mixabin destûr hat dayîn ku li ber çeman xanî bîn lêkirin. Hem li Karakoprûyê hem jî li Eyyûbiyeyê û Halîliyyeyê divê hin cih vekirî bûna û rê li ber hin çeman vekirî bûya. AKP'ê, di nava 21 salan de hişt ku li ber çeman xanî bîn lêkirin û kesên li der û dora xwe pê dewlemend kirin."

Şaredariya Rihayê, bi kesên nelayiq hatiye tijekirin û şaredariyê îflas kiriye. Ji ber ku xebatên bînesazî û sere-saziyê bi laiyê û bi awayê ku divê nekirine, niha li Rihayê felaket e."

anfkurdi.com

Nêçîrvan Barzanî: YNK û PDKê li ser gelek mijarên derbarê hilbijartinan de li hev kirine

Serokê Herêma Kurdistanê careke din daxwaz ji YNKê kir ku vegere nav hikûmetê û çareserîya pirsgrêkan li wê derê bibîne û li ser civînên dezgehên hilbijartinan jî got, "Lijneyên hilbijartinê

yên her du alîyan li ser gelek mijaran civiyane û li hev kirine, di vî warî de pêşketin hene."

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî îro Çarşemê 15ê Adara 2023an di 7emîn Foruma Silêmaniyê de ji Rûdawê re ragihand, "Civîna polîtîburoyên YNK û PDKê heta niha nehatiye diyarkirin lê dezgehên hilbijartinan ên her du alîyan civiyane û bi giştî li ser çawanîya lidarxistinê hilbijartinan li hev kirine. Ez dibêjim ku di vî warî de pêşketin heye."

Nêçîrvan Barzanî li ser vegera tîma YNKê bo nav Hikûmeta Herêma Kurdistanê jî got, "Pirsgrêk ewqasî ne mezin in ku neyên çareserîkirin. Bi bawerîya min divê tîma YNKê vegere nav hikûmetê, eger pirsgrêk hebin dikarin di hikûmetê de gotûbêjan bikin û çareserîya hemû pirsgrêkan bibînin."

Nêçîrvan Barzanî peywendiyên niha yên Herêma Kurdistanê û Bexdayê wek "baş" bi nav kir û got, "Piştî salan cara yekê ye ku hevtêgihîştîneke nivîskî di navbera hemû aliyên hikûmetê de heye, tiştê ku em dibînin ew e ku li Bexdayê ji bo cîbicîkirina vê rêkeftinê cidiyetek heye. Ji ber vê yekê em bi hêviyekê li cîbicîkirina vê rêkeftina ku me li gel alîyan kiriyê dinêrin."

Nêçîrvan Barzanî berê di duyemîn Foruma Hewlêrê de 2ê Adara 2023an di gotûbêjê de taybet a bi sernava "Pirsgrêkên sereke yên Rojhilata Navîn û paşeroja Herêma Kurdistanê" de axivî û li wir jî got ku ew bang li Cîgirê Serokwezîr Qubad Talebanî û tîma wezîrên YNKê dikim ku vegerine civînên Encûmena Wezîran û di civînan de pirsgrêkên xwe çareser bikin.

Nêçîrvan Barzanî îro Çarşemê ji bo beşdariya heftemîn Foruma Silêmaniyê gihîşt Silêmaniyê û ji aliyê Cîgirê Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Qubad Talebanî ve hat pêşwazîkirin.

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî di heftemîn Foruma Silêmaniyê ya bi dirûşma "Piştî 20 salan, Iraq û herêm di nava pirsgrêkên nû yên cîhanî de" ku ji aliyê Enstîtuya Lêkolînên Herêmî û Navdewletî (IRIS) ve hatibû organîzekirin, gotarek pêşkêş kir. Rûdaw

13. Festîvala Azadî û Newrozê li Hewlêrê destpê dike

13. Festîvala Azadî û Newrozê ku wê çalakîyên curbecur bîn lidarxistin, îro li Hewlêra paytext destpê dike.

Hewlêr di 11ê Adara 1991ê de bi piştevanîya Hêzên Pêşmerge ji destê rêjîma Baas hat rizgarkirin. Herwiha salroja Peymana 11ê Adarê ye ku di sala 1970ê de di navbera serkirdayetiya siyasî ya Kurdistanê û hikûmeta Iraqê de hat îmzekirin. Vê peymanê hikûmeta Iraqê mecbûr kir ku bi saya serkeftina Şoreşa Îlonê ya bi serokatîya Mele Mistefa Barzanî mafên Kurdan nas bike.

Cejna Azadî û Newrozê bi salan e li Hewlêra paytext tê pîrozîkirin, ji ber ku 11ê Adarê di dîroka Kurdan de cihekî girîng digire.

Parêzgarê Hewlêrê Omêd Xoşnaw di kongreyê rojnamevanî de ragihand, ew ê bi vekirina peykerê Xece Bawe ku sembola azadiya Hewlêrê ye, destpê bikin.

Qeymeqam Xoşnaw diyar kir, li festîvala îsal jî pêşandanên curbecur hatine zêdekirin û destnîşan kir, wê çalakîyên li ser çand, wêje, dîrok, xweza û werzîşê jî bîn lidarxistin. **PeyamaKurd**

Jîyan û bi serhata Egîdê Qadirî

Egîdê Qadirî sala 1938-an li Gundê Seyîd Kotaniya Vediya Ermenistanê hatiye dinyayê, sala 1999-an li Bakûya Azerbaycanê rehma Xwedê dike.

Malbata Egîdê Qadirî di salên 1926-1927an de, piştî serhildana Şêx Seîd, ji ber zilm û zora Roma Reş tevî 1700 malbatên eşîra Brûka koçber dibin, mal û milkên xwe di cih de dihêlin û ji çemê Erez, derbasî Qafqasyayê dibin. Egîdê Qadirî, di sala 1938an de li Gundê Seyîd Kotaniyê li nehiya Vêdiyê ya girêdayî Komara Ermenistanê ji dayik bûye.

Qadirî di sala 1963an de, li Zaningeha Pedagojîyê ya ser navê X.Abovyan li bajarê Erivanê, Fakulîteya ziman, wêje û dîrokê (para Azerî) xelas kiriye. Qadirî li bajarê Bakuyê di dibistanê de wekî dersdar kar kiriye û bi afirîneriya edebiyata Kurdî re mijûl bûye. Helbestên wî di salên cuda cuda di rojname û berevokan de ronayî dîtine.

Di sala 1971ê de pirtûka xwe ya bi navê "Lîrîka Helbestên Feqiyê Teyran" weşandîye. Ev, pirtûka wî ya yekemîn e.

Di pirtûka wî ya bi navê "Kûlîlken Çiya" de; hesret, nalfîn, gazî, guman, rastî, hêvî û bawerîya azadiya Kurdistanê heye. Ev bawerî pey nasbûna pirtûka "Kûlîlka Çiya" bi zimanekî şîrîn, xweş û poetîk ve, bandoreke mezin li ser xwendevanan jî çêdike.

Egîdê Qadirî di sala 1999an de, li bajarê Baku'yê çû ser dîlovanîyê.

GULÎZER

Gerdana te şemdan dide, Gulîzer,
Bejn û bala te heykel e sîm û zer,
Ji hûba te bûme bengî sewdaser,
Dev lêvê te şekrê şamê, Gulîzer.

Sûretê te sor gevez ça hinar e,
Xal xetê te tev de nexşê guhare,
Evîna te ez kirime dîn û har,
Dîn û harê te gulê me, Gulîzer.

Naz horînga nûr şemdana qudrêtê,
Sûlavlêka li ser banê cinetê,
Min re were rehm û kerem mirwetê,
Birîndarê te gulê me, Gulîzer.

Gulîzercan çavê te yê nexşîn in,
Hinarê te merxik gulava bin in,
Bengî ez im ser te maşuq evîn im,
Evîndarê te gulê me, Gulîzer.

Ez dizanim tu bedewa kurdan î,
Tacê zêrîn beyta Feqiyê Teyran î,
Zîna bedew hûba Ehmedê Xanî,
Dilxedarê te gulê me, Gulîzer.

Ez heyrana kenê te yê şekirî,
Nûr nêdera dêmê te yê vekirî,
Ji hûba te pir nexweş e Qadirî,
Tengezarê te gulê me, Gulîzer.

EŞ Û JAN

Şev e, dîsa xew nakeve çavê min
Ah û zar im, alav digre dilê min
Dişewîtim, diperîtim dil û çan
Ev eş û jan te daye min, Kurdistan.

Bedew rindî, gulistana rengînî
Bona Kurda timî, her wext şîrîn î.
Ez çi bikim, dilê me de birînî
Birina dil te daye me, Kurdistan.

Dinê zane bax û baxçe te rind in
Çar aliyê te temam bajar û gund in
Çiyayên te ji hemû çîyan bilind in
Evan çiyana te dane me, Kurdistan

Bê welatî zehf derdekî giran e
Bindeştiya te me re eş e û jan e
Şev û roja Kurda ax û eman e
Ax û elem te daye me, Kurdistan.

Ereb, Farsa, Tirkê decal zulmkara
Kurdistanam hildan kirne çar para.
Talan kirin, wêran kirin deşt-zozan
Ev talanî bonam derde, Kurdistan.

Qadirî bes e, bişewîtî, binalî
Bona Kurda, Kurdistanê bedhalî.
Agadar be, pey tariyê rona ye
Nêt mereme temam Kurda ev şa ye.

E z ê B ê m

Weki ez mirim û çûm
Tirba sar da cîwar bûm
Kete çavê xwelî û qum
Xema neke yara min
Tu bizanibe ezê bêm.

Tu cara tu negirî
Gulîya zirav vegirî
Li ser tirbam bibi sî
Hêviya min be her demê
Tu bizanibe ezê bêm.

Wekî hat bahara al
Neke axîn nalenal
Hêviya min be karxezal
Weki bû xûşînya cem
Tu bizanibe ezê bêm.

ENKSê ji bo salvegera serhildana 12ê Adarê û Roja Şehîdên Kurd peyamek belav kir

Encûmena Niştîmanî ya Kurd li Sûriyê (ENKS) îro Yekşemê 12ê Adarê, ji bo salvegera Serhildana 12ê Adara 2004an û Roja Şehîdên Kurd li Rojavayê Kurdistanê, peyamek belav kir.

Sekreterîya Giştî ya ENKSê di peyama xwe ya Serhildana 12ê Adara 2004an û Roja Şehîdên Kurd de ragihand, "Îro 19 sal di ser serhildana 12ê Adara 2004an a pîroz re derbas dibin ku hêzên rejîma Sûriyê komkujiyeke hovane li dijî gelê me yê Kurd li Sûriyê pêk anî, weke êrîşeke pêşîlêgirtinê li dijî têkoşîna netewî ya Kurd, ew jî piştî pêşketinên wê demê yên li herêmê, piştî rûxandina rejîma diktator a xwînrêj li Iraqê û ji bo çêkirina nakokîyan di navbera gelên gelên Erebb û Kurd de."

ENKSê diyar kir: "Rêjîmê sûde ji lîstika futbolê ya di navbera her du tîmên Qamişlo û Dêrezorê de wergirt û bi guleyên rasterast li ciwanên Kurd ên li stadyumê reşandin. Her wiha roja din jî di dema merasîma oxirkirina şehîdan de, hejmara şehîdan zêdetir bû ku û ev yek bû sedema derketina serhildana gelê Kurd li hemû deverên Kurdan li Sûriyê, ji Dêrikê heta Efrîn, Heleb û Şamê."

ENKSê got: "Gelê Kurd di dîroka têkoşîna xwe de, bi riya serhildan û şoreşan, qurbanîyên giran ji bo azadiyê dane, ji wan jî şehîdên Serhildana Adara 2004ê ku xwîna wan a pak bû handereke mezin ji bo tevgera rizgarîxwaz a Kurd li Sûriyê û ji bo pêşketina doza Kurdî ku derbasî qonaxeke nû ya têkoşînê li Kurdistanê Sûriyê bû û pirsgrêka Kurd ji çarçoveya xwe ya herêmî ya teng ber bi asoyên navneteweyî ve bir û xiste rêza mijarên girîng ên Rojhilata Navîn."

Di peyamê de hat diyarkirin: "ENKSê ev roj ji bo şehîdên Kurd li Kurdistanê Sûriyê ji bo rêzgirtina li xwîna

wan a pak hilbijart. Bila ev roj wek navekî girîng di dîroka gelê me û doza wî ya niştîmanî de bimîne, ji ber ku şehîd pira ku karwanên azadiyê di ser re derbas dibin e."

ENKSê destnîşan kir: "Di vê boneya bi eş de, ENKS tekezî li ser pêwîstiya yekdemî û yekhelwestiya Kurdî li hember pirsên niştîmanî, çarenivîs û daxwazên gelê me yê Kurd dike û ew berdeyam e di berevanîkirina li hebûna xwe ya resen li Sûriyê û mafên xwe yên çarenivîsaz ên rewşa di Sûriyayeke federal, demokrat, firehnetew û firehol de ku mafên hemû pêkhateyên gelê Sûriyê di destûra wê de parastî bin."

Di dawîya peyama ENKSê de erdheja wêranker a 6ê Sibata borî li Bakur û Rojavayê Kurdistanê, Tirkîye û Sûriyê hatiye bibîrxistin û hevxiyê xwe ya kûr bi gelên Sûriyê û Tirkîyê re û bi taybetî bajarên Efrîn û Cendîrsê re nîşan dide. Herwiha dîlovaniya ji şehîdan re û başbûna bilez jî ji birîndaran re hêvî dike. **PeyamaKurd**

Bûbê Eser! Ez Cahda xwe ji Beriya Mêrdînê, Dêrika Çiyayê Mazî û Çiyayên Barzan Tînim

Di roja 21/2/2023, 24 sal di ser banga Saziya UNESCO, ku 21ê Sibatê ji her salê "Roja navnetewî ya Zimanê Dayikê" be, derbas bû. Bi vê helkeftinê

Bûbê Eser xwediyê van pirtûkên giranbuha: Barzan digirî, Gardiyan, Dîroka Rûreş, Qêrîna Barzan, Enfal û Jenosîd.. Berî çend salan dema ku min pirtûka

dar be, ne pêkan e ku mirov bikaribe ewqasî binivîsîne û hema bêje di derheqê piraniya meselan de me û gelê xwe agahdar bike. Belê ev camêrê ku ez behsa wî dikim brêz Konê Reş e. Min û wî me hevdu sala 2008an li festival Cegerxwîn de li Hewlêrê hev dîtibû, ez û brêz Konê Reş jî vexwandibûn wê festîvala ku me hevdu li wir nasîn. Me bi hev re gelek caran dûr û dirêj sohbetên xweş kirin. Me bi hev re wêne kişandin û mala wî ava be carna bi belavkirina wan wêneyan ew wan rojan tîne bîr min. Ez wê demê bi nasîna brêz Konê Reş gelekî kêfxweş û şad bû bûm. Lê min nizanî bû ev camêr deryayek ji derya wêjeya kurdî û xebatkare wê ye. Heger ew ne evîndarê edebiyata xwe ba, wê nikarîba ewqasî binivîsînda. Wê nikarîba hemî şev û rojên xwe ji bona vê xebatê terxan bikira. Brêz Konê Reş bi hebûna te dilê me xweş, çanda me geş dibe. Bila tu her hebe û vê xebata tu ji bona gelê xwe dike berdewam bî. Heger îro ev xebatana neyên dîtin dê sibê, li her çar perçên Kurdistanê gelê te xelkê te, dê behsa te bikin). Serbilindî û şanazî ev e û te ev bi xebatên xwe yê hêja kire malê xwe. Loma careke din te pîroz dikim ku tu ewqasî ji gelê xwe, ji edebiyata wî û ji hebûna wî hez dike).

Mamoste Bûbê Eser! Ez vê cahda xwe ji wan kesên ku bi zimanê Cizîrî, Xanî û Mîr Celadet Bedirxan diaxifin tînim, ji daxwaza xelkên Qamişlo û Amûdê, Amedê û Sêrtê, Zaxo û Duhokê, Ormiya û Mehabadê ku azad û serbest bijîn tînim.. ji hisreta wan lehengên ku xwîna xwe di ber azadiya welat de rijandin tînim, da ku careke din berfa li ser çiyayê Agirî, Cûdî, Barzan û Pîremegrûn û Dêrika Çiyayê Mazî bi xwîna sor nebe, tînim.. Erê birako! Da ku keç û xortên vî welatê birîndar bi aşî û aramî bijîn û her yek li ser Memê xwe, Siyabendê xwe, li ser Zîna xwe, Xeca xwe stranên bibêjin û Edûla Temir Paşayê Millî, bê tirs li ser Derwêşê Evdî binihirîne.

Erê, ez hêz û cahda xwe ji gul, kulîlk û nêrgizên Kurdistanê distînim, ewên ku ji zimanê dayka min û te fam dikin, ewên ku, ez û tu û wan bi yek şûrî dikevin û bi yek şûrî radibin, ewên ku ne ji wan be ez tu tine ne û em û hebûna xwe di hebûna wan de dibînin.. Erê birako!! Ez cahda xwe ji Beriya Mêrdînê, Dêrika Çiyayê Mazî û Çiyayên Barzan tînim.

Konê Reş

min careke din ew gotarê ku nivîskar Bûbê Eser, bi navê: (Konê Reş vê cahdê ji ku tîne?), nivîsandibû, xwend.. Bi xwendinê re, ez pêre pêre li bajarê wî Dêrika Çiyayê Mazî, vegeryam; Qedrî Can -nûxuriyê kovara Hawarê- û herdu nivîsên wî, di hejmarên 1-2/ 1932an de ku, dûrbûn û bêrîkirina xwe ji Dêrikê re diyar dike û Apo Osman Sebrî lê vedigerîne, di ber çavên min re derbas bûn.. Ev gotina ku Cegerxwîn di Jînenîgariya xwe de wiha pesnê Dêrika Çiyayê Mazî daye hat bîra min: "Bi rastî jêderê rîstevaniya min, Dêrik (Şebextan) bû; jêder peyxa û pêşveçûna torevanî û rîstevaniya min bû. Wê, jîn, evîn û vîn raçavî min kirin. Wê, ez ji kuncê xwendegehên olperesî dûr xistim. Wê, ez ji tarîstana hovîtî, nezanî derxistim û gihandim gulşena mirvperwerî; jîna civakî, bi min pîroz kir..". Û gelek tişt û miştên din ku bi Dêrikê ve girêdayî ne hatin bîra min, wek navên wan malbatên kurd yên ku di Beriya Mêrdînê de dijîn û bi navê Dêrikî an Dêrî didin naskirin. Ew jî di ber çavên min re derbas bûn û min di dilê xwe de got; xwazî carekê, min serdana Dêrika Çiyayê Mazî kiriba.

Dêrika Çiyayê Mazî; ev bajarokê biçûk yê ku têr welatperwer û rewşenbîrên pêşeng e; di serê wan de Qedrî Can bavê helbesta kurd ya nûjen, Reşîdê Kurd, Elyas Efendî, Edip Karahan xwediyê rojnameya Dicle-Firat û.. û nivîskar û romannivîs

wî (Barzan digirî), xwend, niqutî dilê min ku ez gotarekê bi navê: (Jana ji Dêrika Çiyayê Mazî ta Çiyayê Barzan), binivîsim, lê sed mixabin ji ber rewşa awarte nesîb nebû.. Va îro bi min xweş e ku van gotinan dinivîsim.

Bûbê Eser; yê ku salên dirêj ji temenê xwe di zindanan de derbas kiriye.. Min û wî sê caran hev dîtiye; cara pêşî di festival Cegerxwîn de bû li Hewlêrê, sala 2008an, cara duduyan di Festîvala Feqeyê Teyran de bû li Wan û Miksê, sala 2010an û cara sisyan di Festîvala Duhokê ya Rewşenbîrî/5 de bû, sala 2022an. Di van hersê caran de, em ji hev qut nedibûn û ji hev têr nedibûn..! Dawî, ew vedigeriya Swêda xwe û ez vedigeriyam Qamişloka xwe.. Erê birako! Ew jî ji Dêrika Çiyayê Mazî ye. Fermo gotarê mamoste Bûbê Eser bixînin:

(Konê Reş vê cahdê ji ku tîne? Heger mirov ne hezkirê yekî/ê be mirov nikare herroj behsa wî/ê bike. Ji ber vê ye hezkirin tişteki xwe zayî ye. Ne ku mirov bi zorê an jî ji bona berjewendiyekê jê hez dike. Mirov dil digire û her ku dihare ew dildariya mirov li hember hezkira/ê me re zêdetir dibe. Naxwasim zêde bi dirêjayê behsa evîn û evîndariyan bikim. Ji xwe her kes vê dizane. Mesela min û mijara vê nivîsê ev e ku vî camêrê evîndarê zimanê xwe, welatê xwe û hêjayiyên gelê xwe, çawa dikare ewqasî behsa wan bike û li ser wan binivîsîne. Heger mirov ne evîn-

"Destkeftiyên Kurdistanê ji berhema xebata Barzaniyê Nemir in"

14 adarê Îro 120 saliya jidayîkbûna Barzaniyê Nemir bavê ruhanî yê neteweya Kurd e, Pêşmergeyên herdu şoreşên Îlon û Gulanê jî dibêjin, pêwîst e û erk e jî ku hemû Kurdek li ser rêbaza pîroz a Barzaniyê Nemir berdewam be ji bo ku Kurd bighên hemû mafên xwe, ji ber ku ew destkeftên niha berhema xebata Barzaniyê Nemir in.

Pêşmergeyê herdu şoreşên Îlon û Gulanê Sidîq Goran ji malpera fermî ya Partiya Demokrat a Kurdistanê KDP.info re ragihand: "Îro 120 sal bi ser jidayîkbûna Barzaniyê Nemir bavê ruhî yê neteweya Kurd derbas dibe, ku rojeke geş e ji bo Başûrê Kurdistanê. Ji bo herçar parçeyên Kurdistanê rojeke geş e, ji ber vê yekê divê em hemû li ser rê û rêbaza pîroz a Barzaniyê Nemir berdewam bin û em xizmeta vê rêbazê bikin, heya ku em bigihin hemû daxwaz û mafên xwe yên ji ber ku Barzanî dibistanek bû ji bo hemû parçeyên Kurdistanê."

Sidîq Goran wiha got: "Barzaniyê Nemir serkirdeyekî netewî û niştimanperwer bû û ti cudahî nedikirin, xwe pêşmerge dihesiband û li kêleka Pêşmerge xebat dikir, jiyana wî jî ji ya Pêşmergeyan cuda nebû û hertim xizmeta gelê Kurd dikir. Ez bi xwe jî gelek caran pê re rûniştîme, li Nexde û li Kerec û li Qesrê. Gelekî vekirî bû û herdem em şîret dikirin û digot li ser xebatê ji bo mafên gelê Kurd berdewam bin. Niha jî mezintirîn destkeft ji bo gelê Kurd bi dest hatiye peyman 11ê Adara 1970ê ye ku ez endamê rêxistina partiyê bûm û ez 23 salî bûm, lewma ew peyman baş tê bîra min."

Wî pêşmergeyê dêrîn wiha got: "Divê em hemû li ser vê rê û rêbaza pîroz berdewam bin û helbet destkeftên me ji berhema xebat û têkoşîna Barzaniyê Nemir in, lewra niha bîyî Serok Barzanî û vê rêbazê dê çareserîkirina kêşeyan zehmet be, ji ber wê jî pêwîstiya me bi vê rêbazî her heye ji bo ku em hemû mafên gelê Kurd bidest bînin."

Ji aliyê xwe ve, pêşmergeyê herdu şoreşên Îlon û Gulanê Ebdulqadir Mihemed Mensûr ji malpera fermî ya Partiya Demokrata Kurdistanê KDP.info re ragihand: "Em hîn li ser rêbaza pîroz a Barzaniyê Nemir in. Erkê me ye ku em wek Barzanî ligel hejar, cotkar, karker û hemû çînen din bin. Divê em hertim pêbendî vê rêbazê bin, ji ber ku xebata Barzanî hertim ji bo bidestxistina mafên gelê Kurd bûye."

Wî pêşmergeyê dêrîn wiha got: "Destkeftên niha ji berhema têkoşîna Barzaniyê nemir in, ji ber wê jî erkê me ye ku em heman rê û rêbazê bişopînin da ku destkeftên zêdetir ji bo gelê Kurd bidest bixin, ji ber ku wê demê Qazî Mihemed ji Barzaniyê nemir re gotibû ezê bêm bidarvekirin û Ala Kurdisatanê da Barzaniyê Nemir. Barzaniyê Nemir yê hemû perçeyên Kurdistanê bû, ne tenê Başûrê Kurdistanê."

Ebdulqadir Mihemed Mensûr wiha got: "Em beşdarî hemû şoreşan bûne û şoreşên bi serokatiya Barzaniyê Nemir hemû ji bo bidestxistina mafên gelê Kurd bûne û piraniya destkeftan bi destên nemir Barzanî hatine bidestxistin."

KDP.info

Dezgeha Xêrxwazî ya Barzanî li Efrînê firûna nan vekir

Berpîrsê Dezgeha Xêrxwazî ya Barzanî (BCF) yê ofîsa bajarê Efrînê yê Rojavayê Kurdistanê ragihand ku li Efrînê ji bo mexdûrên erdhejê firûna nan dest bi kar kiriye. Berpîrsê BCFê Rewac Hacî, ji K24ê re daye xuyakirin ku di çarçoveya

alîkariyê Dezgeha Xêrxwazî ya Barzanî bo ziyandîtiyên erdhejê yên herêma Efrînê de, wan firûneke nan vekirîye ku dê rojane bi 4 ton ard nan bipêje û li xelkê Efrînê belav bike.

Rewac Hacî daye zanîn ku vekirina firûnê ji bo Efrîniyan

gelekî girîng e û wan ew firûn bi rêya muxtaran û berpîrsên şaredariyên herêmê vekirîye. Dezgeha Xêrxwazî ya Barzanî, ji destpêka erdhejê 6ê Sibatê ve li Bakur û Rojavayê Kurdistanê alîkariyên xwe berdewam dike.

PeyamaKurd

Di ser Komkujiya Helebce re 35 sal derbas bûn!

Roja 16ê Adara 1988an, Komkujiya Helebce ye. Li Helebce 35 sal beriya niha, li ber çavên hemû cîhanê, rejîma Beis a Iraqê, di dîroka mirovahiye de deqeke reş û tu caran ji bîr nabe nexşand; tawaneke mirovahiye pêk anî. Di 16ê Adara 1988an de, desthilatiya Beisê û Sedam

Hîsên, bi çekên kîmyewî û biyolojîk, jin û zarok û kalemêr û pîrejin, ji 5 hezarî zêdetir Kurdên Helebceyî, qetil kirin.

Di ser Komkujiya Helebce, ya ku di dîroka mirovahiye de bûye deqeke reş û tu caran ji bîr nabe re, 33 sal derbas bûn. Komkujiya Helebce ya ku di şexsê gelê Kurd de, li hemberî mirovahiye û hemû nîrxên mirovahiye pêk hatiye, wekî sûcê mirovahiye di nava rûpelên dîrokê de cihê xwe girtiye.

Gelê Kurd, ku ji bo xîreta xwe ya neteweyî dîtkeşe, êşa bi dehan komkujiyan, bi hovîtiya Helebce di kûrahîya dilê xwe de jiya.

Rêveberiya Beisê her hewl da ku li Başûrê Kurdistanê û Iraqê têkoşîna azadiyê û mafên gelê Kurd ên yeksanî û self-determinasyonê gellek caran bi rêbazên terora dewletî û zext û zordariyê zêft bike, lê bi vê komkujiyê jî ew daxwazên gelê Kurd tîk nebî. Piştî vê komkujiyê, li ser xaka Hikûmeta Herêma Kurdistanê ya li Başûrê Kurdistanê, têkoşîna gelê Kurd, bi destkeftiyên nû bi pêş ve çû. Dîrokê car din êşkere kir, bi rêbazên zext û zorê têkoşîna ji bo demokrasî, azadî û yeksanîyê, herçend di demeke kurt de bête têkbirin jî, rê li ber nayê girtin. Çi çekên kîmyewî çî biyolojîk çî ji konvansiyonê, çî dibe bila bibe, bi komkuji û tundûtûjiyê, têkoşîna ji bo azadiyê nayê rawestandî.

PeyamaKurd

Amerîka: Yekane rêya girtina kampên DAIŞê li Rojava...

Berdevkê Wezaretê Derve ya Amerîkayê Ned Price diyar kir, yekane rêya girtina kampên ku endamên DAIŞê û malbatên wan li Rojava lê ne, ew e ku dewlet welatîyên xwe paşve wergerin û ji bo vê yekê jî em her tiştî dikin.

Di civîna çapemeniyê ya rojane de Price bersiv da pîrsa derbarê daxuyaniya Fermandarê Hêza Navendî ya Amerîkayê (CENTCOM) General Michael Kurilla ku di serdana xwe ya Sûriyeyê de dema ku serdana Rojava kiribû û gotibû, ji bo kampên rêxistina terorîst a DAIŞê çareserîya leşkerî tune. Nûçegihanekî daxuyaniya Orgeneral Kurilla bi bîrxist û got "Wezaretê Karên Derve ji bo valakirina van kampên çî dike?" Price bersiv da pîrsê û got: "Em bi welatên li çaraliyê cîhanê re diaxivin ku tekane çareserîya domdar şandina wan bo welatên xwe ye. Em spasîya gelek welatan dikin ku hemwelatîyên xwe ji kampên navborî, di van rojên dawî de, ji nû ve qebûl kirine. Em di wê baweriyê de ne ku ev yekane rêya rûbirûbûna vê diwariyê ye. Buroya me ya dij-terorê û ofîsên me yên herêmî li cîhanê geriyên û ji bo kêmkirina hejmara girtiyan (ji kampên li Rojava) û girtina van kampên bi berpirsîyarî her tiştî bikin."

Mirov wê di wan kampên de radîkaltir bibin. Nûçegihan got, "Xuya ye ku piraniya dewletan xema welatîyên xwe yên li wir nakin. Ma metirsî li ser wê yekê bi we re çênabe ku kesên di wan kampên de radîkaltir bibin û bibin sedem ku mîsyona Amerîkî li wir ji armanca xwe dûr bikeve?" Li ser pîrsê, Price bersiv da ku ev nîgeranî yek ji wan sedemên ku ew hewl didin ku nîfûsa li kampên bi awayek domdar kêmkirin. Herwiha Price da zanîn, "Hinek ji wan sedemên bi şert û mercên mirovahî ve girêdayî ne. Hin jî bi ji ber ku li wê derê ne radîkalîze dibin. Ev nîşan didin ku çima pêdivî ye ku dewlet bilez gavên bibiryan û wêrek bavêjin."

PeyamaKurd

Nûnerê Rêzdar Serok Mesûd Barzanî Li Barzan Pêşewazîya Heyeta PAKê Kir

Heyeteke PAKê (Partiya Azadiya Kurdistanê) bi minasebata 120emîn salvegera jidayikbûna cenabê wî, li Barzan seredana ser mezelê rêberê mîletê Kurd Mele Mistefa Barzanîyê nemir kir.

Heyeta PAKê ji Cîhgirê Serokê Giştî yê PAKê û Berpirsê Başûrê Kurdistanê Rêzdar Orhan Kaya, endamê meclîsa partiyê ya PAKê Rêzdar Hamdusena Demîrel, endamê Komîteya Başûrê Kurdistanê ya PAKê Rêzdar Temo Ayas û ji endamên PAKê yên li Başûrê Kurdistanê pêk hatibû.

Rêzdar Şêx Xelat Barzanî yê Nûnerê Rêzdar Serok Mesûd Barzanî pêşewazîya heyeta PAKê kir.

Cîhgirê Serokê Giştî yê PAKê û Berpirsê Başûrê Kurdistanê Rêzdar Orhan Kaya li ser mezelê nemiran Mele Mistefa Barzanî û Îdrîs Barzanî axaftinek kir.

Ev jî teksta axaftinê ye:

"Em rêberê mîletê Kurd Mele Mistefa Barzanîyê nemir bigiramî bibîrtînin Mele Mistefa Barzanî yek ji rêberên neteweyî yê mîletê Kurd e.

Mele Mistefa Barzanîyê nemir di 14ê Adara 1903yan da jidayikbûye û di roja 1ê Adara 1979an koça dawî kirîye. Ango adara îsal, 120emîn salvegera ji dayikbûna wî û 44yemîn salvegera wêfata wî ye.

Jiyana Mele Mistefa Barzanî, bi şer, hefs, koçberî, surgun,

wêranî û bi trajediyên mezin ve dagirtî ye.

Ew aktor û şahidê gelek rûdanên dîrokî bû. Herweha jiyana Mele Mistefa Barzanî, bi xweşî û nexweşiyên xwe, bi welatperweriyê, bi xebat û têkoşîneke bêwestan, bi berxwedanê û bi sekneke bi biryardariyê ve hatiye hûnandin. Weke Serfermandarekî Artêşa Komara Kurdistanê (Komara Mehabadê) di avakirina Komara Kurdistanê de roleke dîrokî lehîstî ye.

Ew damezranêr û Serokê Partiya Demokrat a Kurdistanê Iraqê ye.

Bi serokatîya Mele Mistefa Barzanî di 11ê adara 1970yê de bi Hikûmeta Iraqê re peyman a otonomîyê hatiye îmze kirin.

Mele Mistefa Barzanî, bi rêbaz û xebat û têkoşîna Şêx Abdulsalam Barzanî û Şêx Ahmed Barzanî û di medreseya welatperwerîya wan de perwerde bûye.

Têkoşîna Mele Mistefa Barzanî, berdewamiya rêbaza Rêxistina Azadî ya Xalid Begê Cibrî ye, ya Xoybûnê û ya Komara Kurdistanê ye. Ew berdewamiya doza Şêx Seîd, Xalid Begê Cibrî, Seyid Riza, Îhsan Nurî, Pêşewa Qazî Mihemed e.

Alaya Kurdistanê ya ku Pêşewa Qazî Mihemedî teslîmî Mele Mistefa Barzanî kir, tu carî li erdê neket. û ew alaya ku Mele Mistefa Barzanî teslîmî pêşmergeyên Kurdistanê kiribû, bi gelek êş û zilm û qetlîaman ve, lê bi têkoşîna pêşmergeyên qehreman, bi têkoşîna hemû kadarkên doza azadiyê, li Başûrê Kurdistanê îro bi awayekî serfirazî li ser Parlamentoya Kurdistanê li Hewlêrê li ba dibe.

Em di 120emîn salvegera jidayikbûna wî de, rêberê mîletê Kurd Mele Mistefa Barzanîyê nemir bi giramî bibîrtînin.

14.03.2023 Orhan Kaya

Hêzên Esed rê nadin alîkarî derbasî taxên Kurdan bibin: Ji sedî 75ê wan dixwazin!

Hat ragihandin ku 25 kamyonên alîkariyê yên ji aliyê xelkê Silêmaniyê ve bo taxên Şêxmeqsûd û Eşrefiyê yên Helebê hatine şandin, ji aliyê hêzên rejîma Sûriyê ve 6 roj in hatine astengkirin.

Li gorî çavkî niyên herêmê berpirsên rejîma Esed gotine, bi şertê ku dest deynin ser ji sedî

75ê wan alîkariyan ew ê destûrê bidin.

Heserokê Daîreya Ragihandinê ya Rêveberiya Xweser a Bakur û Rojhilatê Sûriyeyê Ciwan Mele Îbrahîm jî ji medyayê re daye xuyakirin, ji 6 rojan ve hikûmeta Şamê alîkariyên ku ji Silêmaniyê ji bo mexdûrên erdhejê yên taxên

Şêxmeqsûd û Eşrefiyê yên Helebê şandine, li deriyê Tayihe yê di navbera Minbic û herêmên xwe de asteng kirine.

Li gorî çavkaniyên Şamê, piraniya alîkariyên ku ji bo Sûriyeyê re hatine şandin, negihîştine mexdûran û hêzên rejîmê dest datîne ser wan alîkariyan.

PeyamaKurd

'AKP'ê hişt ku li Rihayê li devê çeman xanî bîn lêkirin'

Parlamentêrê HDP'ê yê Rihayê Omer Ocalan destnîşan kir li Rihayê, mixabin destûr hat dayîn ku li ber çeman xanî bîn lêkirin û got: "AKP'ê, di nava 21 salan de hişt ku li ber çeman xanî bîn lêkirin û kesên li der û dora xwe pê dewlemend kirin."

Ji şevê din heta niha li Riha û Semsûrê baraneke zêde dibare. Ji ber barana zêde li gelek deveran lehî rabûn. Di encama lêhiyê de li du bajarên 10 kesan jiyana xwe ji dest daye.

Nîqaşa li serdayîna destûrê ji bo lêkirina avahiyan li cîhên divê ku neyên lêkirin, bi taybetî piştî erdheja 6'ê Sibatê gur û geş bû.

Parlamentêrê HDP'ê yê Rihayê Omer Ocalan têkildarî mijarê ji ANF'ê re axivî. Ocalan anî ziman ku feraseta şaredariyên AKP'ê ji xapandinê tiştêkê din nîn e û got: "Tiştê ku AKP li ser navê rêveberiyên xwecihî û şaredarîvaniyê li Kurdistan û Tirkiyeyê dike, ji xeynî xapandinê tiştêkê din nîn e. Tevî

penabaran nîfûsa Rihayê zêdeyê 3 milyon e, mixabin pîrsgirêka bînesaziyê li bajêr heye. Bînesazî, li gorî nîfûsê nehatiye çekirin."

Omer Ocalan destnîşan kir ku ji van tiştên diqewimin re nabe ku mirov bibêje felaketa xwezayî ye û wiha got: "Mixabin bajarê me ber bi felaketê ve hat birin, nabe ku mirov ji vê re bibêje felaketa xwezayî. Hişkesalî li Rihayê heye, dibe ku şilî pir bariyabe, lê heger mirov tevdiran li gorî teknolojiya sed-sala 21'ê bigire, mirov wê rû bi rûyê felaketên wiha nebe. Li

Rihayê, mixabin destûr hat dayîn ku li ber çeman xanî bîn lêkirin. Hem li Karakopruyê hem jî li Eyyûbiyeyê û Halîliyeyê divê hin cih vekirî bûna û rê li ber hin çeman vekirî bûya. AKP'ê, di nava 21 salan de hişt ku li ber çeman xanî bîn lêkirin û kesên li der û dora xwe pê dewlemend kirin.

Şaredariya Rihayê, bi kesên nelayiq hatiye tijekirin û şaredariyê iflas kiriye. Ji ber ku xebatên bînesazî û sere-saziyê bi layiqî û bi awayê ku divê nekirine, niha li Rihayê felaket e."

Ez û Seîd Yûsiv û Dostaniya Me

Konê Reş, Qamişlo

Di vê nivîsê de li dor dostaniya min bi hunermend Seîd Yûsiv re, bi min xweş e ku bi vê gotina Seydayê Cegerxwîn destpê bikim: Ger çi mîlet li wan camêran bi çavê kêm ji dinere û rûmeta wan nabîne, lê gerek e, em qenciya dengbêj û stranbêjan ji bîr nekin ku zimanê Kurdî bi pêş ve birine û ji mirinê parastine; ji pencê mirinê û nav lepên zimanên bêgane bi mîranî parastine. Lê mîletê Kurd, ji ber ku bi xwe nezan bû, nikarîbû rûmet û karên wan yê giranbiha nas bike.

Cegerxwîn, Jînenîgariya min, rûpel 83.

Ez jî, dengê xwe tev dengê Seydayê Cegerxwîn dikim û dibêjim: Eger şêx û melayên me karîbûn bi dîwana Melayê Cizîrî, Mem û Zîna Ehmedê Xanî, helbestên Feqiyê Teyran, Nehcîlenama Mele Xelîlê Sêrtî biparêzin, Stranbêj û dengbêjen me jî yê wêk Şakiro, Kawis Axa, Karapêtê Xaço, Eyşe Şan, Mihemed Arîf, Îssa Berwarî û yê mayî zimanê me ji talan û bişaftinê parastin. Rola wan di parastina zimanê Kurdî de zor mezin bû. Bêguman di pey wan re Seîd Yûsiv e, yekî sereke ye di nav hevalên xwe de wek Aramê Dîkran, Mehmûd Ezîz, Mihemed Şêxo, Seîd Gabarî û hevalên wan yê din. Wî roleke mezin di parastin û pêşketina strana Kurdî de lîstîye. Tevî qedexebûna zimanê Kurdî di wî heyamî de.

Ji berî 10 salan ve, ji ber giringiya kar û xebata Seîd Yûsiv di ber peyv û muzîka Kurdî de, min navê wî jî -Yê tekane sax- wek stêrêkê, di nav her 33 navdarên Kurdan, yê mirî de, di pirtûka xwe ya bi navê "Ji Stêrên Welatê Qedexê" (Duhok 2013) de, nîşan kiriye, digel ku min wêneyê wî jî bi wêneyê wan re daxistiye ser bergê pirtûkê.

Dostaniya Min û Wî

Ji mêj ve min Seîd Yûsiv nas dikir, belê ji sala 1978an û vir de, min ew ji nêzîk ve nas dikir. Di sala 1979an de, piştî ku mala xwe ji Beyrût û Şamê zivîrand Qamişloyê, dostaniya min pê re xweştir bû. Nexasim piştî ku di eynî salê de, wî şahiya zewaca min bi dengê xwe û tîlên tembûra xwe xweş û geş kir û wî ev dostaniya me dirêj kir ta ku ew çûye ber dîlovanîya Xwedê.

Di havîna 1980î de ji min re got Şivan Perwer hatiye Beyrûtê, ahengek ji kurdên Libnanê re lidarxistiye û nameyek ji min re şandiye, daxwaza dîtina min û tembûrêkê dike. Ma tu bi min re nayê, em herin? Min bi erênî besiva wî da û di roja 25/6/1980an de, bi balafirê ji balafirgeha Qamişlo (ez û wî û kurê wî Zoro yê ku hingê 10 salî bû), me berê xwe da Şamê û ji Şamê em çûn Beyrûtê mala bavê wî. Şivan jî, li Beyrûtê di mîvandariya welatparêzê Kurd Ahmed Cimhûr de bû. Di encamê de Şivan Perwer û çend kesên din pê re hatin mala bavê Seîd û me şevbuhêrêke dirêj, ta derengî şevê li mala bavê wî derbas kir.

Di nav roj, meh û salan de, dostaniya min û wî şêrîntir dibû. Dema ku li Qamişlo ba, min ser

jê qut nedikirin. Ji ber ku kesî wî li Qamişlo nebû; ne bira, ne pis-mam, ne pisêpismama û ne xaltîk, metik û xal. Min jî ev yek di ber çavên xwe re derbas dikir û rîzgirtinek mezin li gor huner û bêkesiya wî digirt û jê re digot (Xal), wî jî ji min re digot (Xwarzê).

Dema ku diya wî li Qamişlo çû ber dîlovanîya Xwedê, ew li Beyrûtê bû, wek neferekî malbata wî, ez jî digel zarokên wî bi wacibê şîna diya wî (taziya) rabûm. Herweha piştî çend salan bavê wî jî mir, cardî ew ne hazir bû, li Ewropa/ Avustriya bû, careke din ez bi wacibê şîna bavê wî rabûm. Xwedê heye; endamên Partiya Pêşverû li Qamişlo teksîr nekin, di serê wan de mamoste Abdulhemîdê Derwêş.

Li dor çavpêketina xwe bi Mîr Dr. Kamîran Bedirxan re, ji min re digot: Di sala 1972an de, dema ku Mîr Dr. Kamîran Bedirxan û kebanîya xwe ji Parîsê hat Beyrûtê, ez jî ligel kurdên Beyrûtê di pêşwaziya wî de bûm. Di rûniştinekê de bi Mîr Kamîran re, li mala Necîmê Îbrahîmê Hesên yê ku wê hingê

serokê Komeleya Kurdên Libnanê bû, yekî ji Mîr re got: Mîrê min! Seîd Yûsiv stranên netewî nabêje. Mîr lê vegeand: Kurê Min! "Strana Girê Sîra bi Sîr e" ew jî Kurdistan e.

Digel ku mamoste Seîd Yûsiv dengbêj û muzîkjen bû, wiha jî helbestvanekî stranan yê jîr û çeleng bû. Karîbû di kêliyêkê de gotinên stranekê bîafîrîne. Û gelek caran ji min re digot "Kes nikare di warê jenîna tembûrê, afirandina helbestên stranî û awazan de li pêşiya min bide".

Ez dikarim bibêjim ku tev stranên wî, ji bilî yê folklorî ji hunandina wî ne. Ew kaniya helbestên stranî bû. Li gor nîşê xwe, rewşenbîrêkî çak bû. Ji bilî zimanê Kurdî û Erebi hinekî bi zimanê Îngilîzî û Almanî jî zanîbû. Pirtûkxaneya wî ya malê bi baş pirtûkan dagirtî bû. Min pirtûkxane wek ya wî di mala hunermendan nedîtiye. Erê, piraniya stranên wî ji helbestên wî ne û dor 8 dîwanên helbestên wî hene. Ji dîwanên wî yê Çapbûyî: 1-Govenda Dilan 2-Rewşen 3-Sozdil û 4-Bedai Teelîm Alet Elbizî (Bedewiyên Fêrkirina Amûra Bizqê).

Seîd Yûsiv; Mirovekî hezxevekirî û sebûr bû. Xwedî bîr û bawerî bû. Serê xwe ji kesî re nedîtewand. Aşiqê navê Barzaniyê nemir bû. Çendî dixwest careke din bi daxwaz-nameyeke fermî serdana herêma Kurdistanê azad bike û strana "Kê dinya hejand.. Kê dolab gerand.. Ew Barzanî kak, rabû şûr kişand.." bibêje.. Lê sed mixabin ew xwesteka wî pêk nehat. Tevî ku gelek hunermendên Başûr xwe didan ber

mesrefa wî ku here, lê wî qebûl nedikir. Divîbû wek mêvanê Hikûmeta Herêma Kurdistanê, here Kurdistanê ku li serê stran gotine. Carekê hunermend Bilind Îbrahîm ji Duhokê hat serdana wî û li pêş min jê xwest ku serdana Kurdistanê bike û xwe da ber tev xerciya çûn û hatinê. Seîd Yûsiv qebûl nekir û jê re got; Spasiya te dikim, xerciya cûn û hatina min heye. Ez dixwazim bi rengekî fermî herim, wek mêvanê hikûmetê.

Dema ku li Qamişlo ba, an ji dûriyê bihata mala xwe li Qamişlo, zû bi zû ji mal dernediket ku ne bikar ba. Dost û nasên wî diçûn serdana wî. Deriyê mala wî vekirî bû. Xwedê heye; kebanîya wî Emîra Melûl jinek

mêvanhez, çavvekirî û merd bû. Bi beşîşandin pêşwaziya mêvanê Seîd dikir. Her ku mêvanên wî ji cihên dûr dihatin, ez agahdar dikim û dixwest bi wan re hazir bibim. Yê min jî, her ku mêvanekî minî xerîb bihata, min ew agahdar dikir û ez û mêvanê xwe diçûn serda wî. Kêfa wî dihat, kêfa mêvanê min jî bi naskirina wî dihat. Li min rehet dibû. Gelek caran taybetiyên xwe ji min re digotin. Carekê ji Beyrûtê telefon ji min re vekir û got; min bêriya te kiriye, ma tu nikare çend rojan bê Beyrûtê? Min bi erênî bersiva wî da û ez çûm. Carekê jî li

Qamişlo çûm serdana mala wî, min dît ku ew bi tenê ye, hin xaxet û maxet li ber destên wî ne, ji min re got: Xwarzê! Mêzeke evqas hunermendên Kurd ev stranên min gotine û listeyek bi nav wan stranan da destên min..

Ji stranên wî yê hezkirî Rewşê rewşê Rewşenê, Eman Cîhan, Şikrayê, Ey Newroz, Kê dinya hejand, Çava kilke, Hêstirên min dibarin, Kurdistan yan neman, Gundîno hawar, Ax ji kurbê bav û bira, Kurdistan pîr şêrîn e, Sebra li ber vî dilî, Ez nikarim rabim ji va derda.

Jixwe bi vê strana xwe hiştiye ku navê Qamişlo li ser zardevê her neferekî be ji kurdên Rojava û hezkirin û dîtina Qamişlo bi Kurdistanîyan şêrîn kiriye:

Qamişlo bajarê evînê, cihê

govend û civînê

Eger tu bixwe evîndarî, li wê dermanê birînê

Jiyana Seîd Yûsiv jiyanek hunerî bû, mişt kar û xebat bû. Wî 45 sal ji temenê xwe di ber peyv û muzîka Kurdî de xerc kir. Welatîyên wî jî, yê bîrewer û kesên ku bi nîrxê muzîkê zanin, keda wî di ber çavên xwe re der-

bas kirin û bêtir ji 20 caran ew hatiye xelat kirine.

Sebareti naznavê wî (Mîrê Bizqê) an Mîrê Tembûrê: Wek ku diyar e Mihemed Abdulkerîm, muzîkjenê Sûriyê, ewê bi bejna xwe kurt, ji bajarê Humsê bi navê Mîrê Bizqê/ Tembûrê naskirî bû, berî ku here ber dîlovanîya Xwedê di hevpeyvînek xwe de gotibû "Heta Seîd Yûsiv hebê Bizqê/ Tembûrê namire". Û li gor tembiya wî, Bizqa wî ya taybet ji bo hunermend Seîd Yûsiv bê diyarî kirin. Ji wê hingê ve Seîd Yûsiv di medya Erebi û kurdî de bi navê Mîrê Bizqê hatiye naskirin.

Li gor ku di gelek rûniştinan de, Seîd Yûsiv ji min re digot "Hêvî û daxwazên min ku ez paymangeheke muzîkê li bajarê Qamişlo vekim û xort û keçan fêrî muzîkê û hezkirina muzîkê bikim".

Koçkirina Dawî: Beyrût, Stenbol û Qamişlo

Di roja 26/2/2020an de dema ku min nûçeya koçkirina Seîd Yûsiv (Mîrê Bizqê), bihist ku li

û Cegerxwîn û Mihemed Şêxo deynin, ji me re sirûdên evînê bibêjin. Erê sirûdên evînê.

Berî ku bimre bi dor salekê, ew di Havîna 2019an de, ji Beyrûtê hat mala xwe a li Qamişlo, dor heyvekê li Qamişlo ma û careke din zivîrî Bayrûtê. Ev hatina wî a dawî bû. Li gor ku jin û zarokên wî ji min re gotin; "Di roja 24/10/2019an de, me li Beyrûtê bihist ku mamoste Hemîdê Derwêş çûye ber dîlovanîya Xwedê. Berê jî Seîd nexweş bû, dema ku wî jî bihist Hemîd miriye, êdî nema rabû ser xwe, nema meşiya, nexweşiya penceşêrê bêtir zor lê kir. Hez ji Hemîdê Derwêş dikir. Me ew şanî doktorên wî li Beyrûtê kir. Paşê me ew bir nexweşxaneyêke Stenbolê. Ta ku di roja 26/2/2020an de, canê xwe ji dest da û cû ber dîlovanîya Xwedê.

Piştî ku nûçeya mirina wî belav bû, Hikûmeta Herêma Kurdistanê, xwe da ber anîn û xerciya guhestina termê wî ji Stenbolê bo Qamişlo. Sibeha 1/3/2020, ez û birrek ji nivîskar û hunermendan çûn ser çemê Dicle (Sêmalika/ 100Km ji Qamişlo dûre), dergehê sînor di navbera Rojava û Başûr de, me pêşwaziya termê wî kir û anî Qamişlo, ew di goristana taxa Qidûr Beg de sipart axa sar û cemidî. Hêjayê gotinê ye, ji welatparêzên kurdan yê ku di vê goristanê de hatine veşartin: Mela Ehmedê Namî yê xwediyê sirûda Pêşkevin Em Serfiraz in Mîletê Kurdî, Şêx Maaşûqê Xiznewî, Kemal Derwîş, Şêxmûs Ehmed, Siyamend Îbrahîm û gelekên din. Roja îro, gora wî jî li Qamişlo wek gora Cegerxwîn û Mihemed Şêxo bûye meqseda serdana welatparêzên Kurda.

Sed mixabin, ew pêşwaziya cemawerî ku ji Cegerxwîn re di sala 1984an de û ji Mihemed Şêxo re di sala 1989an de hat kirin, wek ku ji Seîd Yûsiv re pêdivî min nedît! Vê yekê dilê min şikenand!

Konê şîniya wî li Qamişlo, taxa Xerbî li ber dergehê mala wî hat danîn, Sê rojan dirêj kir. Sê rojan min û kurê wî Zoro pêşwaziya serdêrên şîna bavê wî kir. —Her du birayên wî yê din nikarîbûn amade bibin, Şahîn li Almaniya bû û Lawîn li Beyrûtê bû, bi tenê diya wî û xwîşkên wî hazir bûn— Ew serdêrên ku hatin şûn û şîna Seîd Yûsiv ji tev texlît ol û netewên Cizîrê bûn; ji Kurd, Erebi, Sîryan, Ermen û Êzidî bûn.

Dawî dibêjim: Her wê muzîkjen Seîd Yûsiv, bimîne dost û ez ê li dengê wî, gotinên helbestên wî, perçeyên muzîkjenîya wî guhdarî bikim. Her wê bimîne kaniya helbest û awazan. Her wê bimîne Mîrê Tembûrê û fexra muzîka Kurdî. Mirin pê nediket. Lê qeder jî kar û barê xwe dike. Belê wek ku kurdan gotiye: "Ga dimre çerm dimîne, mêr dimre nav dimîne".

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Aa

av

Ev çîye? Ev **ave**.
Bu nədir? Bu sudur.
Что это? Это вода.
What is it? It is water.

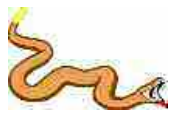
diran

Ev çîye? Ev **dirane**.
Bu nədir? Bu dişdir.
Что это? Это зуб.
What is it? It is a tooth.

agir

Ev çîye? Ev **agire**.
Bu nədir? Bu oddur.
Что это? Это огонь..
What is it? It is fire.

mar

Ev çîye? Ev **mare**.
Bu nədir? Bu ildir.
Что это? Это змея..
What is it? It is a snake.

Bb

bizin

Ev çîye? Ev **bizine**.
Bu nədir? Bu keçidir.
Что это? Это коза.
What is it? It is goat.

balon

Ev çîye? Ev **balone**.
Bu nədir? Bu şardır.
Что это? Это шар.
What is it? It is a balon.

bacan

Ev çîye? Ev **bacane**.
Bu nədir? Bu pomidordur.
Что это? Это помидор.
What is it? It is a tomato.

otomobil

Ev çîye? Ev **otomobile**.
Bu nədir? Bu maşındır.
Что это? Это машина.
What is it? It is a car.

Cc

taC

Ev çîye? Ev **taCe**.
Bu nədir? Bu tacdır.
Что это? Это корона.
What is it? It is a crown.

Canî

Ev çîye? Ev **Canîe**.
Bu nədir? Bu daydır.
Что это? Это жеребенок.
What is it? It is a horse.

cûcik

Ev çîye# Ev **Cûcike**.
Bu nədir? Bu cücədir.
Что это? Это цыплёнок.
What is it? It is a chicken.

finCan

Ev çîye# Ev **finCane**.
Bu nədir? Bu fincandır.
Что это? Это чашка.
What is it? It is a cup.

Çç

çav

Ev çîye? Ev **çave**.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

çêlek

Ev çîye? Ev **çêleke**.
Bu nədir? Bu inəkdir.
Что это? Это корова.
What is it? It is cow.

Dd

defter

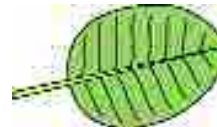
Ev çîye? Ev **dəftere**.
Bu nədir? Bu dəftərdür.
Что это? Это тетрадь.
What is it? It is a copybook.

dar

Ev çîye? Ev **dare**.
Bu nədir? Bu ağacdır.
Что это? Это дерево.
What is it? It is a tree.

Ee

belg

Ev çîye? Ev **belge**.
Bu nədir? Bu yarpaqdır.
Что это? Это лист.
What is it? It is a leaf.

elok

Ev çîye? Ev **eloke**.
Bu nədir? Bu hinduşqadır.
Что это? Это индюк.
What is it? It is a turkey.

çaynîk

Ev çîye? Ev **çaynîke**.
Bu nədir? Bu çaynikdır.
Что это? Это чайник.
What is it? It is a teapot.

çakûç

Ev çîye? Ev **çakûçe**.
Bu nədir? Bu çəkicdir.
Что это? Это молоток.
What is it? It is hammer.

dest

Ev çîye? Ev **deste**.
Bu nədir? Bu əldir.
Что это? Это ладонь.
What is it? It is a hand.

dil

Ev çîye? Ev **dile**.
Bu nədir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

ker

Ev çîye? Ev **kere**.
Bu nədir? Bu ulaqdır.
Что это? Это осёл.
What is it? It is a donkey.

zebeş

Ev çîye? Ev **zebeşe**.
Bu nədir? Bu qarpızdır.
Что это? Это арбуз..
What is it? It is a water melon.

Êê

êleg

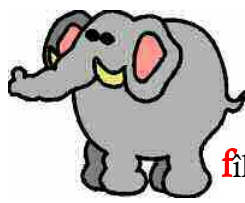
Ev çîye? Ev **êlege**.
Bu nədir? Bu jiletdir.
Что это? Это жилет.
What is it? It is a jumper.

hêk

Ev çîye? Ev **hêke**.
Bu nədir? Bu yumurtadır.
Что это? Это яйцо.
What is it? It is an egg.

Ff

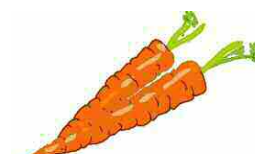
fil

Ev çîye? Ev **file**.
Bu nədir? Bu fildir.
Что это? Это слон.
What is it? It is an elephant.

firok

Ev çîye? Ev **firoke**.
Bu nədir? Bu təyyarədir.
Что это? Это самолёт.
What is it? It is a plane.

gizêr

Ev çîye? Ev **gizêre**.
Bu nədir? Bu kökdür.
Что это? Это морковь.
What is it? It is a carrot.

gêzî

Ev çîye? Ev **gêziye**.
Bu nədir? Bu süpürgədir.
Что это? Это веник.
What is it? It is a broom.

pê

Ev çîye? Ev **pêye**.
Bu nədir? Bu ayaqdır.
Что это? Это пятка.
What is it? It is a heel.

kêr

Ev çîye? Ev **kêre**.
Bu nədir? Bu bıçaqdır.
Что это? Это нож.
What is it? It is a knife.

find

Ev çîye? Ev **finde**.
Bu nədir? Bu şamdır.
Что это? Это свеча.
What is it? It is a candle.

zerafe

Ev çîye? Ev **zerafe**.
Bu nədir? Bu zürafədir.
Что это? Это жираф.
What is it? It is a giraffe.

gore

Ev çîye? Ev **goreye**.
Bu nədir? Bu corabdır.
Что это? Это носки.
What is it? It is a stocking.

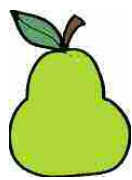

guh

Ev çîye? Ev **guhe**.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо..
What is it? It is an ear.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Hh

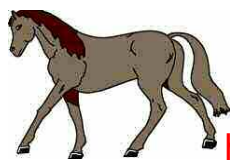
hirmê

Ev çiye? Ev hirmêye.
Bu nêdir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

hirç

Ev çiye? Ev hirçe.
Bu nêdir? Bu ayıdır.
Что это? Это медведь.
What is it? It is a bear.

hesp

Ev çiye? Ev hespe.
Bu nêdir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a horse.

hêştir

Ev çiye? Ev hêştire.
Bu nêdir? Bu dəvədir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

li

dil

Ev çiye? Ev dile.
Bu nêdir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

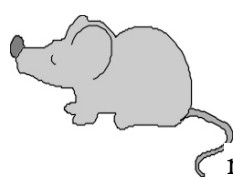
lepik

Ev çiye? Ev lepîke.
Bu nêdir? Bu əlcəkdir.
Что это? Это перчатки.
What is it? It is gloves.

ling

Ev çiye? Ev linge.
Bu nêdir? Bu qıçdır.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

mişk

Ev çiye? Ev mişke.
Bu nêdir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

îi

dîk

Ev çiye? Ev dîke.
Bu nêdir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

îsot

Ev çiye? Ev îsote.
Bu nêdir? Bu bibardır.
Что это? Это перец.
What is it? It is a pepper.

gustîl

Ev çiye? Ev gustîle.
Bu nêdir? Bu üzükdür.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

keştî

Ev çiye? Ev keştîye.
Bu nêdir? Bu gəmidir.
Что это? Это пароход.
What is it? It is a ship.

Jj

jûjî

Ev çiye? Ev jûjiye.
Bu nêdir? Bu kirpidir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

roj

Ev çiye? Ev roje.
Bu nêdir? Bu günəşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

rojname

Ev çiye? Ev rojnameye.
Bu nêdir? Bu qəzetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

kevjâl

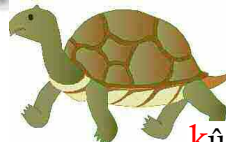
Ev çiye? Ev kevjale.
Bu nêdir? Bu xəçəngdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

Kk

birek

Ev çiye? Ev bireke.
Bu nêdir? Bu mişardır.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

kûsî

Ev çiye? Ev kûsiye.
Bu nêdir? Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortoise.

kund

Ev çiye? Ev kunde.
Bu nêdir? Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is an owl.

kevçî

Ev çiye? Ev kevçiye.
Bu nêdir? Bu qaşıqdır.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

Li

lêv

Ev çiye? Ev lêve.
Bu nêdir? Bu dodaqdır.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

lîmon

Ev çiye? Ev lîmone.
Bu nêdir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

xezal

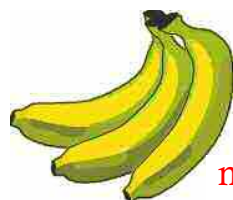
Ev çiye? Ev xezale.
Bu nêdir? Bu seyrandır.
Что это? Это джейран.
What is it? It is a deer.

kûlî

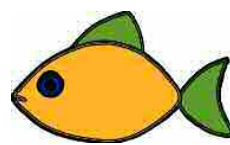
Ev çiye? Ev kûliye.
Bu nêdir? Bu çayırtkədir.
Что это? Это саранча.
What is it? It is a grasshopper.

Mm

mûz

Ev çiye? Ev mûze.
Bu nêdir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

masî

Ev çiye? Ev masiye.
Bu nêdir? Bu balıqdır.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

gamêş

Ev çiye? Ev gamêşe.
Bu nêdir? Bu camışdır.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

meymûn

Ev çiye? Ev meymûne.
Bu nêdir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

Nn

nan

Ev çiye? Ev nane.
Bu nêdir? Bu çörəkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

trên

Ev çiye? Ev trêne.
Bu nêdir? Bu qatardır.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

hûrbivîn

Ev çiye? Ev hûrbivîne.
Bu nêdir? Bu zərrəbindir.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a magnifying-glass.

reng

Ev çiye? Ev reñge.
Bu nêdir? Bu boyadır.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

Oo

ode

Ev çiye? Ev Odeye.
Bu nêdir? Bu otaqdır.
Что это? Это комната.
What is it? It is a room.

otobûs

Ev çiye? Ev Otobûse.
Bu nêdir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

sol

Ev çiye? Ev sole.
Bu nêdir? Bu ayaqqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

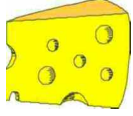

top

Ev çiye? Ev tope.
Bu nêdir? Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a ball.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penîr

Ev çîye? Ev penîre.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

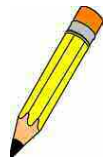
pîvaz

Ev çîye? Ev pîvaze.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

perçemek

Ev çîye? Ev perçemeke.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çîye? Ev pênûse.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

beq

Ev çîye? Ev beqe.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çîye? Ev qaze.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meqes

Ev çîye? Ev meqese.
Bu nədir? Bu qayçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çîye? Ev portqale.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

Rr

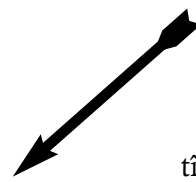
şêr

Ev çîye? Ev şêre.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

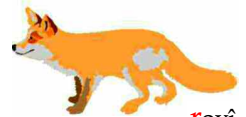
kêwrişk

Ev çîye? Ev kêwriške.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tîr

Ev çîye? Ev tîre.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovî

Ev çîye? Ev roviye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çîye? Ev sêve.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

stêrk

Ev çîye? Ev stêrke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

şûr

Ev çîye? Ev şûre.
Bu nədir? Bu qilncıdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çîye? Ev şeye.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

Tt

tiîr

Ev çîye? Ev tiriye.
Bu nədir? Bu üzumdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

tûtî

Ev çîye? Ev tûtiye.
Bu nədir? Bu tutuquşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

se

Ev çîye? Ev seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

Ev çîye? Ev sêvike.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

şîr

Ev çîye? Ev şîre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

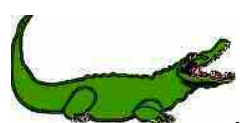
şûşe

Ev çîye? Ev şûseye.
Bu nədir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

pirtûk

Ev çîye? Ev pirtûke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsah

Ev çîye? Ev tîmsahe.
Bu nədir? Bu tîmsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çîye? Ev utiye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çîye? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilûr

Ev çîye? Ev bilûre.
Bu nədir? Bu tütəkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çîye? Ev brûske.
Bu nədir? Bu ıldırımdır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

Vv

çav

Ev çîye? Ev çave.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

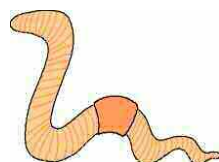
keVok

Ev çîye? Ev keVoke.
Bu nədir? Bu göyərçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çîye? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çîye? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çîye? Ev çûke.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupişk

Ev çîye? Ev dupişke.
Bu nədir? Bu əqrəbdır.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a skorpion.

biVir

Ev çîye? Ev biVire.
Bu nədir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

berçaVik

Ev çîye? Ev berçaVike.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glasses.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Ww

werdek

wêne

Ev çîye? Ev werdeke.
Bu nêdir? Bu ôkdêdir.
Что это? Это утка
What is it? It is a duck.

Ev çîye? Ev wêneye.
Bu nêdir? Bu şêkildir.
Что это? Это картина
What is it? It is a map.

ew r

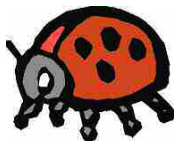

kew

Ev çîye? Ev ewre.
Bu nêdir? Bu buluddur.
Что это? Это туча.
What is it? It is a cloud.

Ev çîye? Ev kewe.
Bu nêdir? Bu kêkikdir.
Что это? Это цесарка
What is it? It is a partridge.

Xx

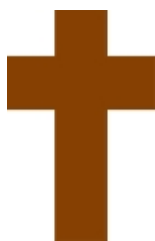
xalxalok

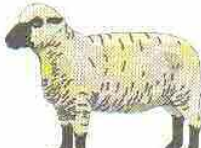
xanî

Ev çîye? Ev xalxaloke.
Bu nêdir? Bu arabüzendîr.
Что это?
Это божья коровка.
What is it? It is a lady-bird.

Ev çîye? Ev xanîye.
Bu nêdir? Bu evdir.
Что это? Это дом.
What is it? It is a home.

xaç

berx

Ev çîye? Ev xaç e.
Bu nêdir? Bu xaçdır.
Что это? Это крест.
What is it? It is a cross.

Ev çîye? Ev berxe.
Bu nêdir? Bu quzudur.
Что это? Это баран.
What is it? It is a sheep.

Yy

xîyar

heyve

Ev çîye? Ev xîyare.
Bu nêdir? Bu xiyardîr.
Что это? Это огурец.
What is it?
It is a cucumber.

Ev çîye? Ev heyve.
Bu nêdir? Bu aydır.
Что это? Это луна.
What is it? It is a moon.

1

yek

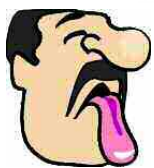

çiya

Ev çîye? Ev yeke.
Bu nêdir? Bu birdir.
Что это? Это единица.
What is it? It is a one.

Ev çîye? Ev çiyaye.
Bu nêdir? Bu dağdır.
Что это? Это горы.
What is it? It is a mountain.

Zz

ziman

zengil

Ev çîye? Ev zimane.
Bu nêdir? Bu dildir.
Что это? Это язык.
What is it? It is a tongue.

Ev çîye? Ev zengile.
Bu nêdir? Bu zengîdir.
Что это? Это звонок.
What is it? It is a bell.

zerik

derzi

Ev çîye? Ev zerike.
Bu nêdir? Bu vedrêdir.
Что это? Это ведро.
What is it? It is a bucket.

Ev çîye? Ev derziye.
Bu nêdir? Bu iynêdir.
Что это? Это игла.
What is it? It is a needle.

В Турции рассказали о числе погибших иностранцев в результате землетрясений

Из 48,4 тысячи погибших в результате землетрясений в Турции 6,6 тысячи человек оказались иностранцами, сообщает издание Hurriyet со ссылкой на главу турецкого МВД Сулеймана Сойлу. Большинство из них — сирийцы. Сойлу заявил на пресс-конференции: "На данный момент мы знаем о 48 448 погибших. Число иностранных граждан, погибших в результате землетрясений, составляет 6660 человек". Он также сообщил, что число граждан, которые прямо сейчас размещаются во временном жилье, составляет около 85 тысяч человек. Власти продолжают работы по ликвидации завалов. К текущему моменту удалось убрать около 20% обломков. EADaily напоминает, что в ночь на 6 февраля на юго-востоке Турции произошло землетрясение магнитудой 7,7, позже в тот же день — еще одно, магнитудой 7,6. Последствия также ощутили в Сирии, Ливии, Ливане и других странах региона. В ООН предположили, что совокупный ущерб от катаклизма может превысить \$ 100 млрд. Уже в конце февраля новые подземные толчки ощутили жители Турции и Ливии.

kurdistan.ru

ALFABÊ				DİKARÎ BIXWÎNÎ
KURDÎ			Azerî	
N b/s	ya bi tîpên latinî	ya bi tîpên kirîlî	Latinî	
1	Aa	Aa	Aa	Artêş, armanc, av, agir, azadî, adar, azerî, aram, artêş,
2	Bb	Бб	Bb	Bazîd, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx
3	Cc	Цц	Cc	Cûdî, cêr, ceş, Decle, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,
4	Çç	Чч	Çç	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, çil,
5	Dd	Дд	Dd	Dayîk, dewr, dar, dest, Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê
6	Êê	Ее	Ee	Êlnûr, êvar, êzîng, êş, êlek, Êldar,
7	Ee	Яя	Əə	Enî, ewr, erê, Ewreman, Elî, elek, Elegez, Erzurum,
8	Ff	Фф	Ff	Ferat, frtone, Fariz, fil, fûtbol, Ferman, Firat, Fatma
9	Gg	Гг	Gg	Gerîlla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh
10	Hh	Нн	Hh	Hewlêr, havîn, hirç hêsir, hewar, havîn, hurmê, hesp
11	Îî	Ии	Ii	Îsal, îni, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, Îbrahîm, Îran
12	Ii	Ьь	Ii	Kirin, birin, firîn, kirîn, Miraz, mirin, minminîk,
13	Jj	Жж	Jj	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,
14	Kk	Кк	Kk	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem
15	Ll	Лл	Ll	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lêyla, lazim, lempe, lîmon
16	Mm	Мм	Mm	Mîdîa, merd, mêr, mêvan, masî, meş, Misir,
17	Nn	Нн	Nn	Nan, nêrî, nig, Nîva, nevî, ner, nav, nas, hinar, Hesên,
18	Oo	Оо	Oo	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok
19	Pp	Пп	Pp	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe
20	Qq	Qq	-	Quling, qawe, qîr, qelem, qaîş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend
21	Rr	Рр	Rr	Ro, Rostem, zer, ber, gerîlla, reş, ru, rast, ram, aram, zirav
22	Ss	Сс	Ss	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê
23	Şş	Шш	Şş	Şoreş, şev, şe, şene, şêr, şûr, şapik, şalik, şirîn, sekir, şewaq
24	Tt	Тт	Tt	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tîfing, top,
25	Ûû	Уу	Uu	Kûr û dûr, pêûs, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar
26	Uu	Юю	Üü	Gul, sur, dudu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh
27	Vv	Вв	Vv	Vala, vrvêşî, vira, vîalî, av, valî, vajî, Vagîf, Van, vala, eva
28	Ww	Ww	-	War, welat, Wecîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî
29	Xx	Хх	Xx	Xiyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîl, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas
30	Yy	Йй	Yy	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeqîn, Yehya, yarmarka
31	Zz	Зз	Zz	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zêytûn

Hazırladı İsmayıl TAHİR

Памяти жертв Халабджи

Прошло 35 лет со дня газовой атаки, совершенной режимом Саддама Хусейна на курдский город Халабджа близ границы с Ираном.

Это ужасающие фотографии, сделанные в день гибели 5000 человек, большинство из которых были женщинами и детьми. Этот акт стал самой ужасающей из когда-либо проведенных газовых атак против гражданского населения.

"Наша семья погибла здесь", рассказывает Хонас. "Мы должны извлечь уроки из этой катастрофы - простить, но не забыть".

"Издалека, я видел тела детей, женщин, и мужчин", вспоминает Абу Мохаммед, которому теперь 33. "Они лежали на улицах. Это была трагедия".

Сааман, 24-летний студент, чьи родители жили в Халабдже, и которым удалось избежать страшной смерти, говорит, что его мать рассказывала ему о том дне.

"Это был хороший день, и вся семья была в доме", говорит он. "Моя мать услышала звук самолетов, а потом она услышала, как падают бомбы. Вся моя семья вышла на улицу. Некоторые из них умерли, а некоторые из них бежали, в том числе моя мама и папа, они бежали в Иран".

В марте 1988 года восьмилетняя война Ирака с Ираном подходила к концу. Курдские пешмерга при поддержке Тегерана, взяли на себя управление Халабджой, расположенной недалеко от границы с Ираном.

Иракская армия бомбила область, заставляя повстанцев отступить на окрестные холмы, оставляя свои семьи.

Затем иракские самолеты полетели над городом, в течение пяти часов распыляя над ним нервно-паралитические газы.

Три четверти погибших в Халабдже составили женщины и дети.

Али Хасан аль-Маджид, более известный под прозвищем "Химический Али", был повешен в январе 2010 года после получения нескольких смертных приговоров, в том числе за нападение на Халабджу.

Как представитель диктатора Саддама Хусейна, он приказал начать газовую атаку для подавления восстания. Маджид сказал, что он принял меры против курдов, которые встали на сторону врага Ирака в войне, ради безопасности Ирака и отказался выразить раскаяние.

Президент Курдистана призвал Ирак выделить бюджет на реконструкцию Халабджи

Президент Иракского Курдистана Нечирван Барзани призвал федеральное правительство Ирака выделить специальный бюджет на восстановление города

ренности и законы.

Соглашение, достигнутое в рамках законопроекта о бюджете для всего Ирака, включая Курдистан, является позитивным собы-

тием, которую затронул президент, отметив, что к 2050 году оно заставит 1,2 миллиарда человек покинуть свои дома, и, к сожалению, Ирак входит в пятерку наиболее пострадавших стран. Он призвал к обсуждениям, чтобы найти решение для смягчения ущерба, вызванного изменением климата и нехваткой воды в стране, и подчеркнул необходимость переговоров со странами региона, особенно с Турцией и Ираном.

Кроме того, курдский лидер указал, что зависимость Ирака от нефти как основного источника дохода представляет угрозу для будущего страны, особенно с учетом роста населения и увеличения доли занятости в бюджете. Он подчеркнул, что Ираку необходимо иметь стратегический план и множество различных проектов, чтобы обеспечить безопасность жизни в стране.

Он также подчеркнул, что все общины, независимо от их национальности, религии или секты, должны чувствовать, что Ирак является их страной, и что все граждане должны работать вместе, чтобы добиться успеха в реализации программ правительства Ирака. Он призвал к открытому и ответственному диалогу. В Курдистане он призвал решать проблемы и конфликты в духе единства, и солидарности, выразив поддержку усилиям и шагам политических партий по устранению препятствий на пути к парламентским выборам. В заключение он заявил, что продолжит свою работу по преодолению проблем и конфликтов, по назначению даты выборов и обеспечению своевременного проведения выборного процесса.

kurdistan.ru

Халабджа и компенсацию семьям жертв и раненых.

Выступая на 7-м Сулейманийском форуме, президент подчеркнул, что усилия федерального правительства и премьер-министра обратить внимание на Халабджу и выплатить компенсацию жертвам являются конституционным шагом и поддерживаются судебными решениями в отношении преступников бывшего иракского режима партии "Баас". Он добавил, что это полностью конституционное и законное решение для жителей Халабджи.

Он выразил полную поддержку Курдистана федеральному правительству и шагам, предпринятым премьер-министром Ирака для создания политической стабильности в стране. Он отметил, что Багдад обратил внимание на все регионы и общины и надеется реализовать достигнутые догово-

тием и похвально как для Эрбиля, так и для Багдада, добавил президент, выразив надежду на то, что эта тенденция сохранится и что закон о нефти и газе будет также принят в духе сотрудничества между двумя сторонами.

Курдский президент также затронул вопрос о выполнении конституции Ирака. Он напомнил, что экспертная комиссия выявила 57 статей конституции, связанных с федеральной системой и правами курдского региона, которые еще не реализованы, и что жители Ирака не считают, что федеральная система Ирака реализована.

Он подчеркнул, что, если бы федерализм был реализован в соответствии с конституцией, народ Курдистана и всего Ирака теперь чувствовали бы равенство и истинное партнерство.

Изменение климата также

В Иране помиловали 22 тыс. участников протестов

В Иране под амнистию попали свыше 82 тыс. человек, из них 22 тыс. — осужденные или ожидающие приговоров участники акций

ниях и кражах не попали под амнистию.

Помиловать десятки тысяч осужденных и находящихся под

протеста, заявил глава судебной власти страны Голям Хоссейн Мохсени-Эджеи, передает государственное агентство IRNA.

"Помиловано 82 тыс. человек, в том числе 22 тыс. и человек, участвовавших в протестах", — приводит слова Мохсени-Эджеи Reuters.

Глава судебной власти добавил, что осужденные и обвиняемые в насильственных преступле-

ствием, в том числе участников протестов, в феврале согласился верховный лидер Ирана Али Хаменеи. Амнистия приурочена к 44-й годовщине исламской революции 1979 года. Ее распространили и на тех, кто выкрикивал лозунги против Хаменеи или высказывался подобным образом в социальных сетях.

Не попадают по амнистию осужденные за шпионаж, военные

преступления, умышленное убийство, нанесение увечий и участие в диверсионных группировках.

Массовые протесты в Иране начались в сентябре. Поводом стала смерть 22-летней студентки курдского происхождения Махсы Амини. Ее задержала полиция нравов из-за "неправильно надетого" хиджаба. По версии иранских властей, в полицейском участке у девушки случился инсульт, в больницу она была доставлена уже в коме и позднее скончалась. Семья Амини заявляла, что у девушки не было проблем со здоровьем, и потребовала расследовать ее смерть.

Акции протеста продолжались в течение осени и затронули крупные города Ирана. В результате беспорядков, по разным оценкам, погибли несколько сотен человек. Совет нацбезопасности Ирана сообщал о более чем 200 смертях, Корпус стражей исламской революции — о 300, правозащитники говорили о 400 с лишним погибших. Власти исламской республики заявляли, что за организацией беспорядков стоят США и Израиль, а также Саудовская Аравия.

kurdistan.ru

Президент ДПК и глава Альянса суннитов обсудили региональные проблемы

15 марта президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК) Масуд Барзани встретился с главой суннитского "Альянса Аль-Азм" Мутанной Ас-Самаррай, чтобы

обсудить события в регионе. "Во время встречи стороны обменялись мнениями о политической ситуации в Ираке, а также о проблемах, стоящих перед политическим процессом", — говорится в распространенном сегодня заявлении штаба Барзани.

Во вторник Ирак принял законопроекты о федеральном бюджете на 2023-2025 финансовые годы после серии длительных переговоров внутри страны и с Региональным правительством Курдистана (КРГ) по деталям бюджетных ассигнований. Тем не менее, страна по-прежнему охвачена валютным кризисом, а стоимость динара продолжает колебаться, несмотря на принятие мер по борьбе с отмыванием денег и повышению финансовой прозрачности.

kurdistan.ru

Франция обвинила Иран в аресте своих граждан

Франция предъявила официальное обвинение Ирану в нарушении международного договора, регулирующего кон-

сульские отношения между странами. Обвинение выдвинуто в ответ на недавнее задержание иранскими властями семи французских граждан, которое Париж охарактеризовал как форму захвата заложников при поддержке государства. Об этом 14 марта сообщило агентство "Reuters".

Хотя одна из задержанных, ирано-французский академик Фариба Адельха, была освобождена, ее возвращение во Францию остается под вопросом.

Представитель министерства иностранных дел Ирана Насер Канани выступил против того, что, по его словам, было вмешательством Франции во внутренние дела Ирана, назвав эти действия "деструктивными". Он также выразил скептицизм по поводу того, поможет ли нынешняя позиция Франции добиться освобождения задержанных лиц.

В ответ на заявление Канани официальный представитель МИД Франции Анн-Клер Лежандр выразила глубокую обеспокоенность, обратив внимание на "произвольный характер" задержания французских граждан и его потенциальное влияние на консульские отношения между двумя странами.

kurdistan.ru

ДИПЛОМАТ

№ 10 (522) 10-16 март 2023-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Масуд Барзани: Предлога для задержки выборов в Курдистане нет

Курдский лидер Масуд Барзани, президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК), подчеркнул, что нет предлога для отсрочки парламентских выборов в Курдистане, и что проведение голосования является обязательным.

Во время эксклюзивного интервью "Al-Monitor" Барзани коснулся нескольких тем, включая выборы в Курдистане, закон о федеральном бюджете, отношения с США, Ираном, Китаем и вопросы, затрагивающие курдский народ в Ираке и регионе.

Курдский лидер отметил, что не видит причин для дальнейшей отсрочки парламентских

выборов в Курдистане.

"Выборы необходимы, — сказал Барзани, — они должны состояться, другого выбора нет, иначе государственные институты утратят свою законность".

"Другого выбора нет, и нет ни предлога, ни причины для отсрочки", — подчеркнул он. "Если какая-либо политическая партия захочет создать препятствия выборам, она будет самоизолироваться. Выборы состоятся".

Что касается доли Курдистана в федеральном бюджете, Барзани отметил: "Я бы не сказал, что бюджетное решение на 100% нам нравится, но я считаю, что это положительный шаг вперед".

Он также выразил надежду на то, что "позитивная атмосфера", окружающая недавние переговоры между Эрбилем и Багдадом по бюджету, может способствовать переговорам по закону о нефти.

Премьер-министр Ирака Мухаммед Шиас-Судани, которого Барзани принял в Эрбиле во вторник, 14 марта, заявил, что доля Курдистана в иракском бюджете в соответствии с предлагаемым законом составляет 12,6%.

"В прошлом этот вопрос несправедливо использовался против Курдистана", — сказал Барзани, имея в виду давний спор о том, какой процент государственных доходов Ирака должен выделяться Курдистану.

"С 2007 года Региональное правительство Курдистана было готово принять этот закон в парламенте", — пояснил он. "Сменяющие друг друга правительства в Багдаде до сих пор отступали от него... Но с нынешней позитивной атмосферой я считаю, что это будет способствовать принятию [закона о нефти] и других нерешенных законодательных вопросов". kurdistan.ru

Годовщина химической атаки на Халабджу

Курды, самая большая национальность без гражданства, подвергались многочисленным геноцидам на протяжении всей современной истории, но химическая атака в Халабдже остается символом жертвы, которую они принесли, чтобы выжить как нация.

16 марта 1988 года военные самолеты иракского режима партии "Баас" Саддама Хусейна обрушили химические бомбы на мирных жителей в городе Халабджа в Курдистане, убив более 5000 человек и ранив более 10 000.

Хотя с момента трагической химической бомбардировки Халабджи прошло 35 лет, последствия все еще сохраняются: десятки детей Халабджи остаются пропавшими без вести и сотни людей продолжают страдать от ран.

Химическая атака на

Халабджу была одной из многих атак на курдов, включая убийство тысяч людей в 1970-1980-х годах, убийство тысяч жителей района Барзан в 1983 году и кампанию "Анфаль" в 1988-м.

Химическая атака в Халабдже была вторым самым ужасным преступлением против человечества после атак на Хиросиму и Нагасаки с применением атомных бомб во время Второй мировой войны. В 2003

году, после свержения режима "Баас" и после многих лет судебного разбирательства, Али Хасан аль-Маджид, прозванный "Химическим Али", двоюродный брат Саддама Хусейна и высокопоставленный генерал в его правительстве, был признан виновным в химической атаке на Халабджу и приговорен к смертной казни. Приговор был приведен в исполнение 25 января 2010 года. kurdistan.ru

Судани прибыл в Эрбиль

Премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани во вторник, 14 марта, принял своего иракского коллегу Мухаммеда Шиас-Судани, прибывшего в Эрбиль с официальным визитом, чтобы обсудить дальнейшее решение проблем в отношениях между сторонами.

"Я приветствую премьер-министра Мухаммеда Шиас-Судани во время его первого визита в Курдистан. Добрая воля премьер-министра признана и важна для восстановления доверия", — написал курдский лидер в Твиттере после встречи. "Законопроект о федеральном бюджете и прогресс по нефти и газу дают нам долю в наших финансах и закладывают основу для более глубоких связей. Давайте опираться на них". Визит состоялся после того, как федеральное пра-

вительство Ирака в понедельник утвердило законопроекты о федеральном бюджете на 2023-2025 финансовые годы, из которых 12,6% выделено Курдистану. Утверждение давно просроченного законопроекта совпало с переводом Багдадом 400 миллиардов динаров на банковский счет Регионального правительства Курдистана (КРГ). Эта выплата должна была быть произведена за ноябрь и декабрь прошлого года, но была отложена из-за постановления Федерального верховного суда, который счел это нарушением предыдущих законов о бюджете.

Совместный комитет Эрбиля и Багдада сейчас работает над долгожданным законопроектом об углеводородах, который, вероятно, станет еще одной вехой в усилиях по восстановлению доверия между Багдадом и КРГ. В этот же день на встрече с Масрудом Барзани, президентом "Демократической партии Курдистана" (ДПК), Судани подчеркнул важность выполнения соглашений между сторонами, участвующими в формировании нынешнего кабинета министров в Багдаде, а также решения остающихся вопросов между Эрбилем и Багдадом на основе Конституции Ирака.

Со своей стороны, Барзани подтвердил свою поддержку федерального правительства Ирака во главе с премьер-министром Судани, а также выразил надежду на то, что "воля всех сторон будет направлена на решение проблем и стабильность", говорится в заявлении штаба Барзани. После этого во время встречи с президентом Курдистана Нечирваном Барзани иракский премьер обсуждал безопасность, стабильность, а также прогресс в Ираке и Курдистане, которые, по его убеждению, взаимосвязаны.

Стороны обсудили текущую ситуацию в Ираке, подчеркнув существующие проблемы, стоящие перед страной, говорится в пресс-релизе офиса президента Курдистана.

"Президент Нечирван Барзани поблагодарил премьер-министра Ас-Судани за завершение процедур придания Халабдже статуса провинции и доработку законопроекта о бюджете Ирака на следующие три финансовых года, по которому позднее будет проведено голосование в парламенте", — говорится в пресс-релизе. Президент также выразил "полную поддержку" Судани и его правительству и назвал достижения премьер-министра в отношении повестки дня кабинета "позитивными и многообещающими".

Со своей стороны, премьер-министр высоко оценил роль курдского лидера в объединении сторон, высоко оценил его отношения с политическими фракциями, партиями и общинами в Ираке и его усилия и шаги по достижению единства и консенсуса. "Г-н Ас-Судани подчеркнул, что стабильность, безопасность и прогресс в Ираке, в том числе в Курдистане, взаимосвязаны, и назвал решение о предоставлении статуса провинции Халабдже небольшой услугой по сравнению с преступлениями, совершенными против этого города".

"Стороны также согласились с важностью солидарности и единства иракских сил и общин для поддержания политической стабильности в стране и решения проблем между Эрбилем и Багдадом на основе конституции...". "После встречи президент Нечирван Барзани и премьер-министр Ас-Судани провели совместную встречу с лидерами политических сил и партий и представителями религиозных и этнических общин в Курдистане, где обменялись мнениями о текущей ситуации в Ираке и Курдистане". Премьер-министр Ирака прибыл в Эрбиль вчера утром. В международном аэропорту Эрбиля его встречал премьер-министр Курдистана Масрур Барзани. kurdistan.ru

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN
İMTİYAZ Ü SERNIVİSAR:
TAHİR SİLƏMAN
УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
ТАХИР СУЛЕЙМАН
Tel: +994 50 352-33-18
+994 55 202-73-53

Xüsusi müxbir:
Tariyel Cəlil
Региональный корреспондент:
Усуб Тейфур
Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə
S. Mehmandarov ev 25,
mənzil 17
Navnisan: Bakı Az1040, soqaq
S. Məhmandarov xani 25, mal-17
Адрес: Баку Az1040, улица
С. Мехмандаров дом 25, кв. -17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar
mərkəzində yığılıb səhifələnilib və
"Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur.
e-mail: hewler@mail.ru
Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966
BUSB-un Sabunçu rayon filialı
VÖEN 1800061582
H/h 438010000
Sifariş: 1500